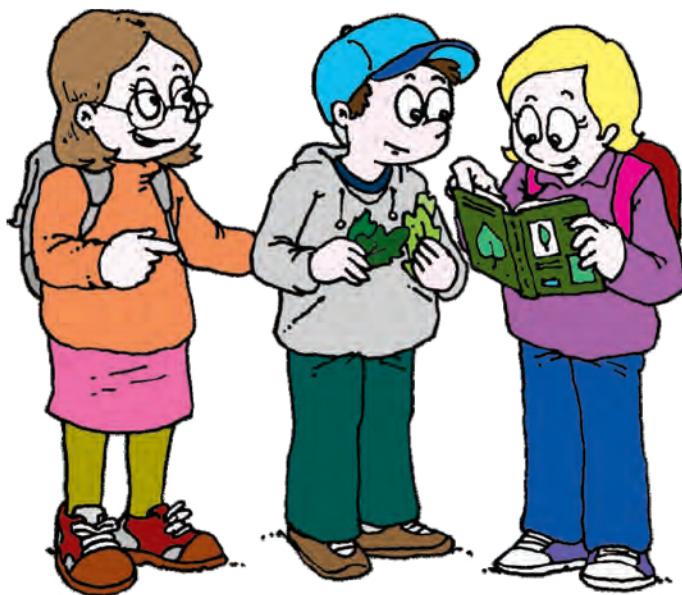

Биљана Гачановић
Љиљана Новковић
др Биљана Требјешанин

СВЕТ ОКО НАС

УЏБЕНИК ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

**Уредник
Наташа Протић**

Одговорни уредник
Слободанка Ружичић

Главни уредник
Драгољуб Којчић

За издавача
Драгољуб Којчић, директор

Министар просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије решењем број 650-02-00117/2018-07, од 23.04.2018. године, одобрио је издавање и употребу овог уџбеника у првом разреду основне школе.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.016:3/5-028.31(075.2)

ГАЧАНОВИЋ, Биљана, 1945-
Свет око нас : уџбеник за први разред основне школе / Биљана Гачановић, Љиљана Новковић, Биљана Требјешанин ; [илустрације Ненад Матекало, Марија Вуксановић]. - 1. изд. - Београд : Завод за уџбенике, 2018 (Лозница : Мобид). - 87 стр. : илустр. ; 29 см

Тираж 2.000.

ISBN 978-86-17-19902-7
1. Новковић, Љиљана, 1958- [автор] 2. Требјешанин, Биљана, 1950- [автор]

COBISS.SR-ID 265964300

ISBN 978-86-17-19902-7

© ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ, Београд, 2018.
Ово дело не сме се умножавати, фотокопирати и на било који други начин репродуктовати, ни у целини ни у деловима, без писменог одобрења издавача.

ШТА ЗНАЧЕ ОВИ ЗНАЦИ?

На оваквој подлози написано је оно што је важно да сазнаш.

Овај знак ти казује о чему стичеш знања.

Уз овај знак се налази подсетник са оним што је важно да запамтиш.

Уз овај знак се налази савет како да поступиш.

Уради.

Обоји.

Повежи.

САДРЖАЈ

ЖИВИМО ЗАЈЕДНО

САЗНАЊЕМО	6
-----------------	---

СЛИЧНИ СМО И РАЗЛИЧИТИ

ПОРАСЛИ СМО И ПОСТАЛИ ЂАЦИ.....	8
ПО ЧЕМУ СМО СЛИЧНИ.....	10
ШТА КО ВОЛИ, ШТА КО УМЕ.....	12
ШТА ЈЕ СВИМА ПОТРЕБНО	14
ШТА СВИ ОСЕЋАМО.....	16

У ПОРОДИЦИ

У ПОРОДИЦИ.....	18
ЖИВОТ У ПОРОДИЦИ ОД ЈУТРА ДО ВЕЧЕРИ.....	20
У ПОРОДИЦИ СВИ НЕШТО РАДИМО	22
БРИНЕМО О ЧИСТОЋИ.....	24
БРИНЕМО О ИСХРАНИ	26
БРИНЕМО О ОДЕВАЊУ	28
БОРАВИМО НАПОЉУ И КРЕЂЕМО СЕ	29
ШТА ЈЕ ОПАСНО РАДИТИ У СТАНУ.....	30
КАКО ТРЕБА ДА СЕ ПОНАШАМО	32
ЧУВАМО СТВАРИ И ОДРЖАВАМО РЕД	34
ШТА И КАКО ПРОСЛАВЉАМО У ПОРОДИЦИ.....	35
ШТА И КАКО ШТЕДИМО.....	36

ОД КУЋЕ ДО ШКОЛЕ

КАКО ДА ЗАПАМТИМО ПУТ ДО ШКОЛЕ	38
КАКО БЕЗБЕДНО СТИБИ ДО ШКОЛЕ	40
КАКО ИЗБЕЋИ ОПАСНОСТИ НА ПУТУ	42

У ШКОЛИ

С КИМ СМО У ШКОЛИ.....	44
ШТА РАДИМО У ШКОЛИ.....	46
ОД ПОНДЕЉКА ДО ПОНДЕЉКА.....	48
КАКО СЕ ПОНАШАМО У ШКОЛИ	50
КАКО У ШКОЛИ БРИНЕМО О ЗДРАВЉУ.....	52
КАКО ДА ИЗБЕГНЕМО ОПАСНОСТИ У ШКОЛИ	53

ШТА ЉУДИ ПРАВЕ И СТВАРАЈУ

ШТА ЉУДИ ПРАВЕ И СТВАРАЈУ	54
ОД ЧЕГА СЕ ПРАВЕ ПРЕДМЕТИ.....	56
САЗНАЛИ СМО	58

ПРИРОДА ОКО НАС

САЗНАЋЕМО.....	60
----------------	----

ЖИВА ПРИРОДА

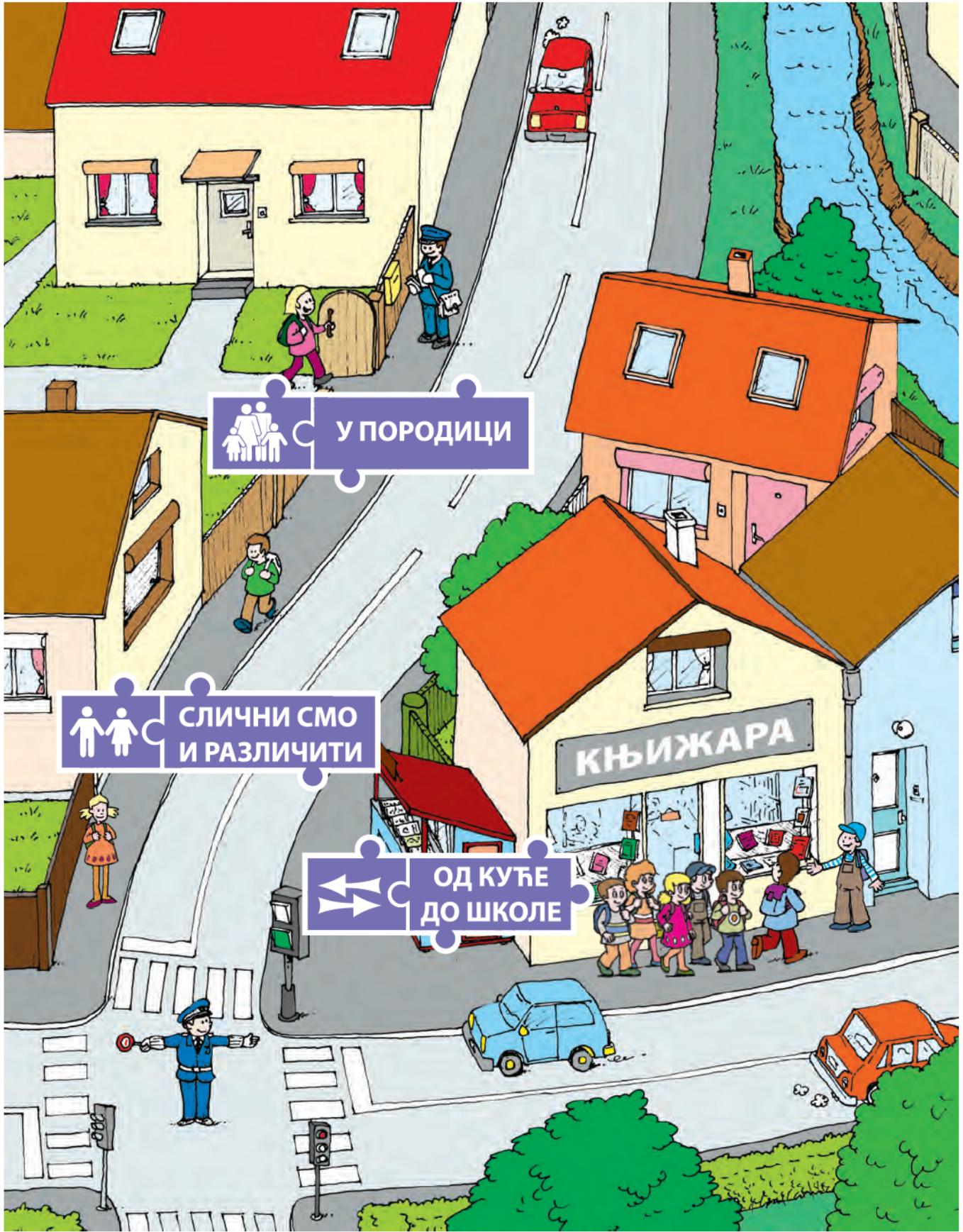
ШТА ЧИНИ ПРИРОДУ	62
КОЈЕ ДЕЛОВЕ ТЕЛА ИМАЈУ БИЉКЕ.....	64
КОЈЕ ДЕЛОВЕ ТЕЛА ИМАЈУ ЖИВОТИЊЕ	66
КОЈЕ ДЕЛОВЕ ТЕЛА ИМАЈУ ЉУДИ	68
ГДЕ СВЕ ИМА БИЉАКА И ЖИВОТИЊА.....	70
БИЉКЕ ОКО НАС.....	72
ЖИВОТИЊЕ ОКО НАС	74
КАКО СЕ ПОНАШАМО У ПРИРОДИ	76

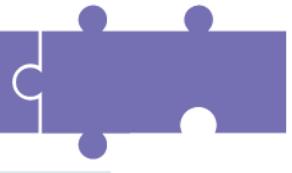

НЕЖИВА ПРИРОДА

ВОДА.....	78
ВАЗДУХ	80
ЗЕМЉИШТЕ.....	82
СУНЧЕВА СВЕТЛОСТ И ТОПЛОТА.....	84
САЗНАЛИ СМО	86

ВАЖНЕ РЕЧИ	87
------------------	----

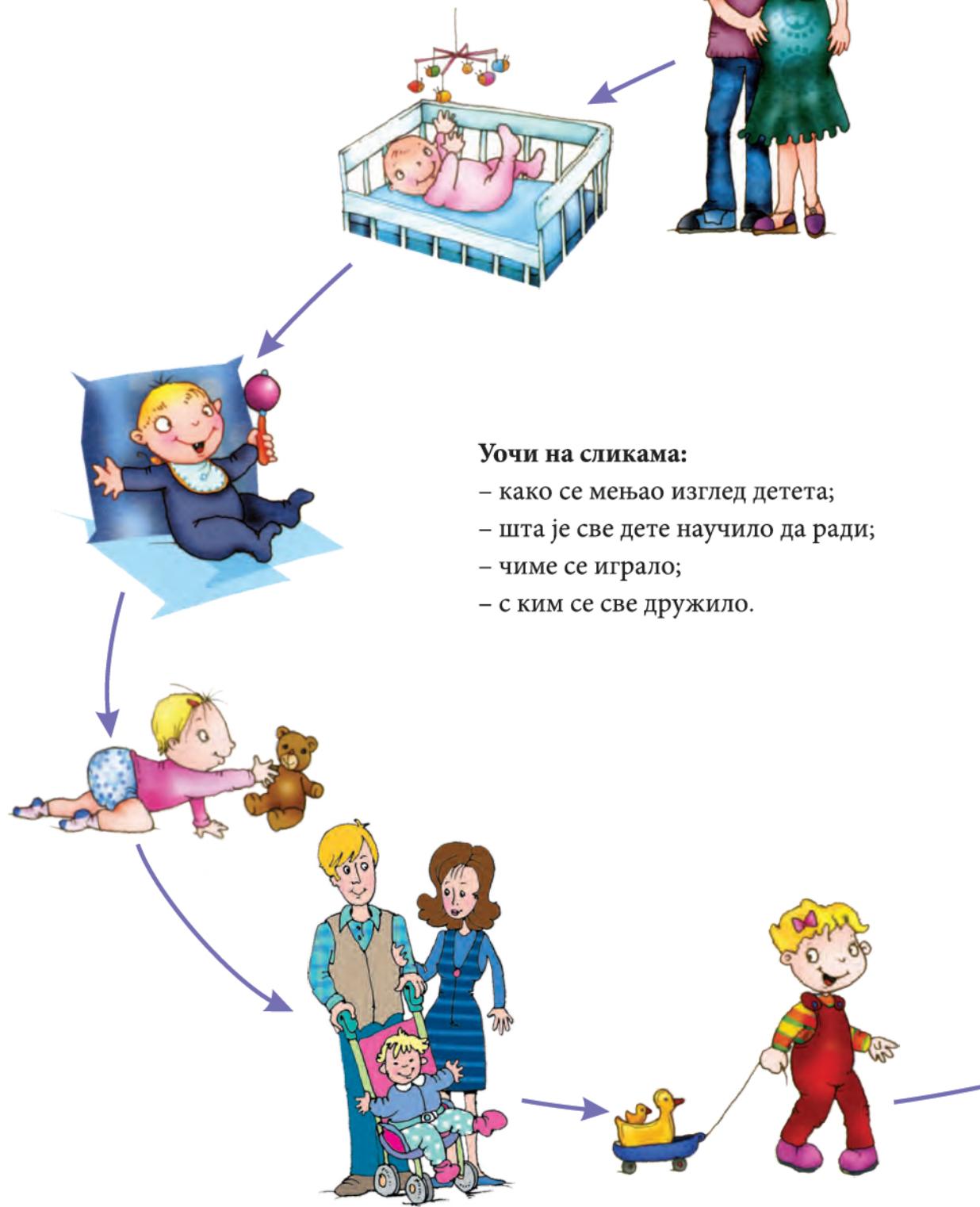

ПОРАСЛИ СМО И ПОСТАЛИ ЂАЦИ

Сва деца најпре расту и развијају се у мамином stomaku.
Настављају да расту и развијају се и после рођења.
Из дана у дан све више могу и знају да ураде.

Уочи на сликама:

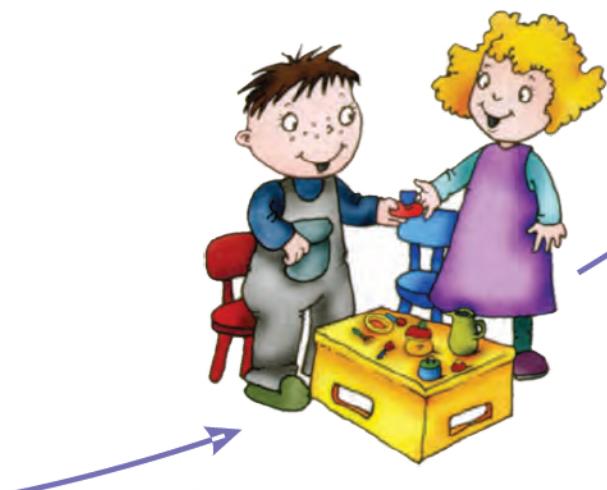
- како се мењао изглед детета;
- шта је све дете научило да ради;
- чиме се играло;
- с ким се све дружило.

Да би расла, развијала се и учила, деци је потребна брига и помоћ **одраслих**.
Потребна су им и друга деца.

Сети се:

- како родитељи брину о деци и помажу им;
- зашто су деци потребни васпитачи и учитељи;
- зашто су деци потребна друга деца.

У Размишљанци уради задатак 1 означен знаком .

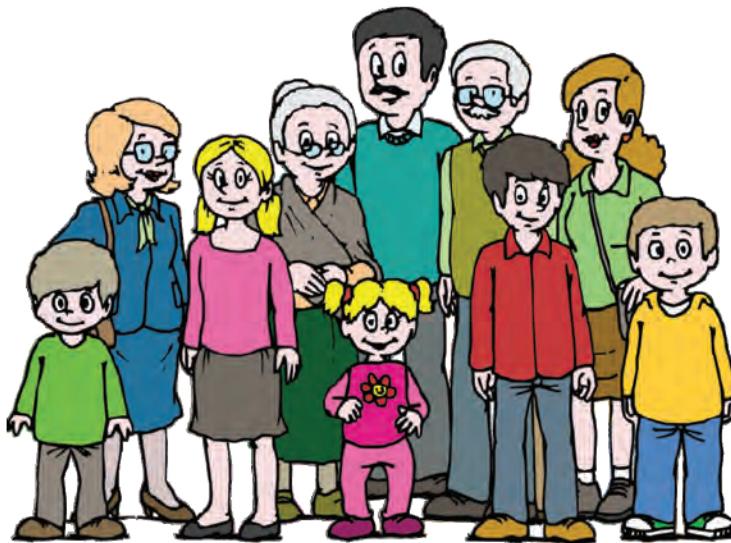

ПО ЧЕМУ СМО СЛИЧНИ

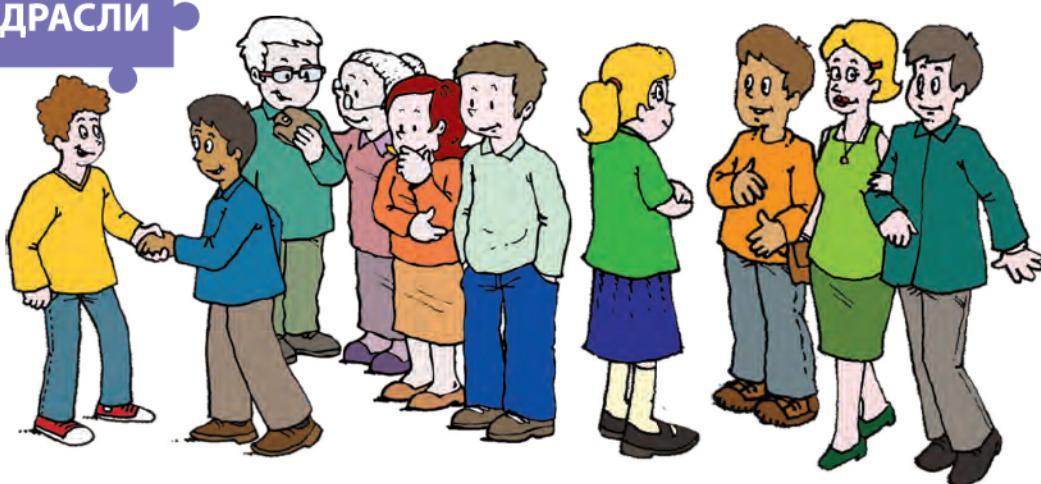
Кад пођемо у школу, постајемо ученици, али смо још увек деца. По томе смо слични другој деци која иду у школу. Са одраслима смо слични по томе што смо сви ми људи.

Уочи на slikama по чему су слични одрасли и деца.

људи

одрасли

деца

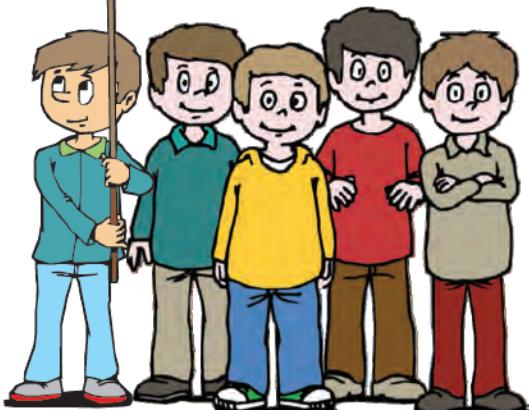
Али сви ми се међу собом разликујемо.

Разликујемо се по **годинама** које имамо, а такође, неки од нас су **дечаци** а неки **девојчице**. Разликујемо се и по **изгледу**. Различити смо, али сви можемо заједно да се играмо, дружимо и помажемо једни другима.

Уочи на слици по чему се све ученици међу собом разликују.

МИ СМО ДЕЧАЦИ.

МИ СМО ДЕВОЈЧИЦЕ.

Слични смо јер смо сви:

- деца;
- ученици;
- људи.

Разликујемо се:

- немамо сви исти број година;
- неки од нас су дечаци а неки девојчице;
- по изгледу.

У *Размишљанци* уради задатак 2 означен знаком

ШТА КО ВОЛИ, ШТА КО УМЕ

Неки људи су слични по томе што воле исте ствари.
Али неки се разликују по томе шта воле.
Свако од нас нешто више, а нешто мање воли да ради.

На слици уочи шта ко воли.

У поред слике упиши одговарајуће слово:

С – спорт

Ч – читање

Б – бильке

Ж – животиње

М – музика

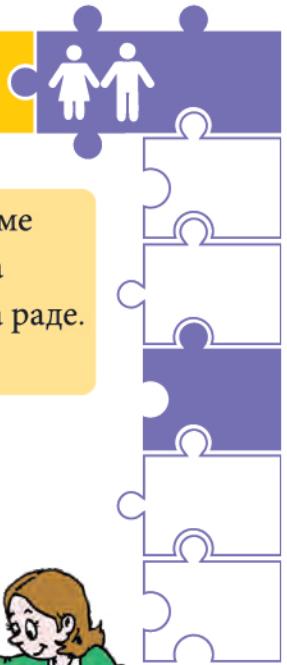

Свако од нас нешто уме да ради добро, а нешто не. Неко брзо трчи, а не уме да плива. Неко лепо црта, али не зна да глуми. Неко пак уме и да пева и да глуми и да вози бицикл. Нека деца су слична по ономе што умеју добро да раде. Она често заједно тренирају неки спорт, певају, глуме.

Сазнај и напиши шта твој друг/другарица уме добро да ради.

Мој друг/другарица уме _____.

Неки од нас су слични по томе што:

- воле сличне ствари;
- воле да раде сличне ствари.

Разликујемо се по томе што:

- волимо различите ствари;
- нешто умемо да радимо добро, а нешто не.

У Размишљанци уради задатке 3 и 4 означене знаком

ШТА ЈЕ СВИМА ПОТРЕБНО

Иако се међу собом разликују, деца и одрасли имају исте **потребе**. Због тога је важно да мислимо не само на своје потребе већ и на потребе других. Да би била здрава и срећна, свој деци је потребно исто.

Уочи на сликама шта је сваком детету потребно.

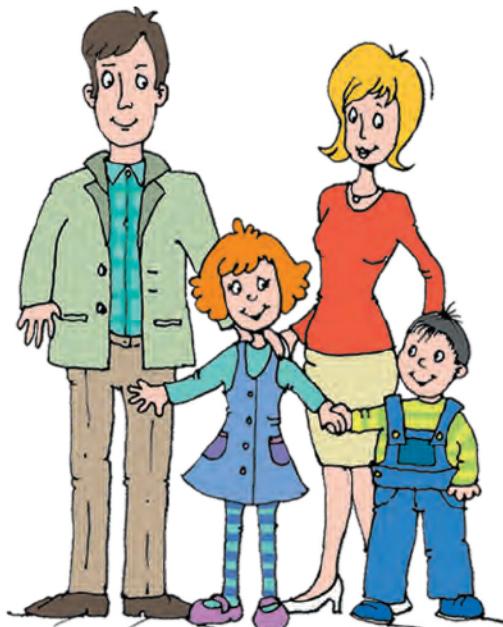
Да редовно једе.

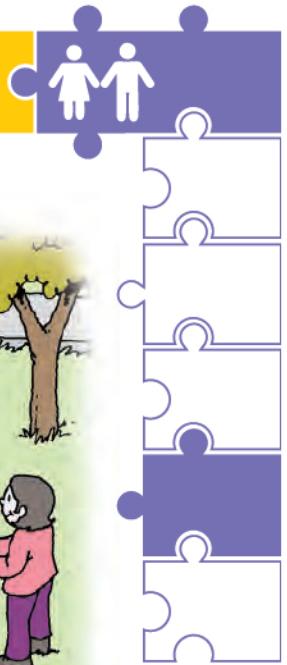
Да иде у школу и учи.

Да га нико не туче и не плаши.

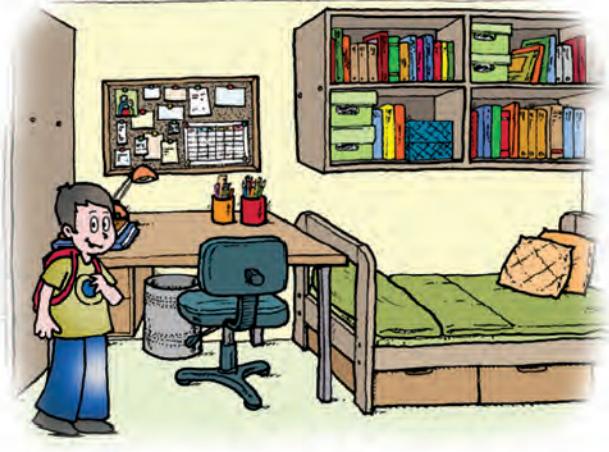
Да има оне који га воле и брину о њему.

Да има где да станује.

Да се игра и дружи.

Свој деци потребно је да:

- редовно једу;
- имају где да станују;
- их нико не туче и не плаши;
- имају оне који га воле и брину о њима;
- се играју и друже;
- иду у школу и уче;
- да се лече кад се разболе.

Да се лечи када се разболи.

ШТА СВИ ОСЕЋАМО

Сви смо ми доживели да осетимо **радост, тугу, љутњу, страх**.
Како се осећамо може се видети на нашем лицу.

Уочи и запамти изглед лица када неко осећа: радост, страх, тугу, љутњу.

Бојењем одговарајућом бојом прикажи како се осећа свако дете приказано на слици.

радост

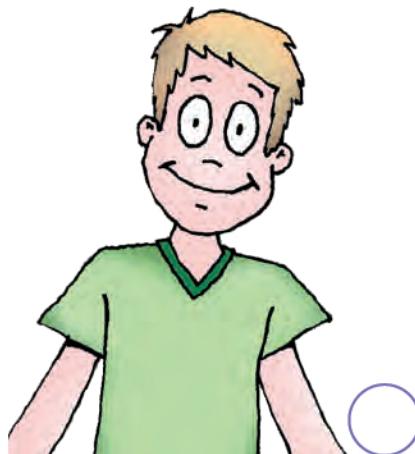
љутња

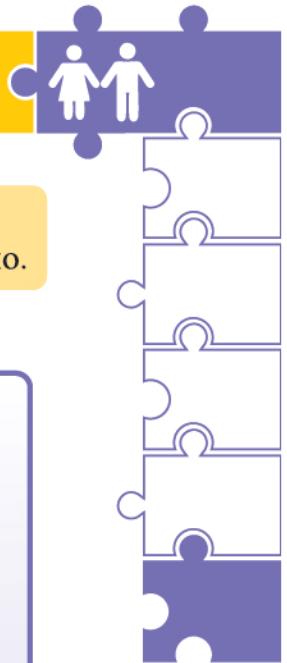

туга

страх

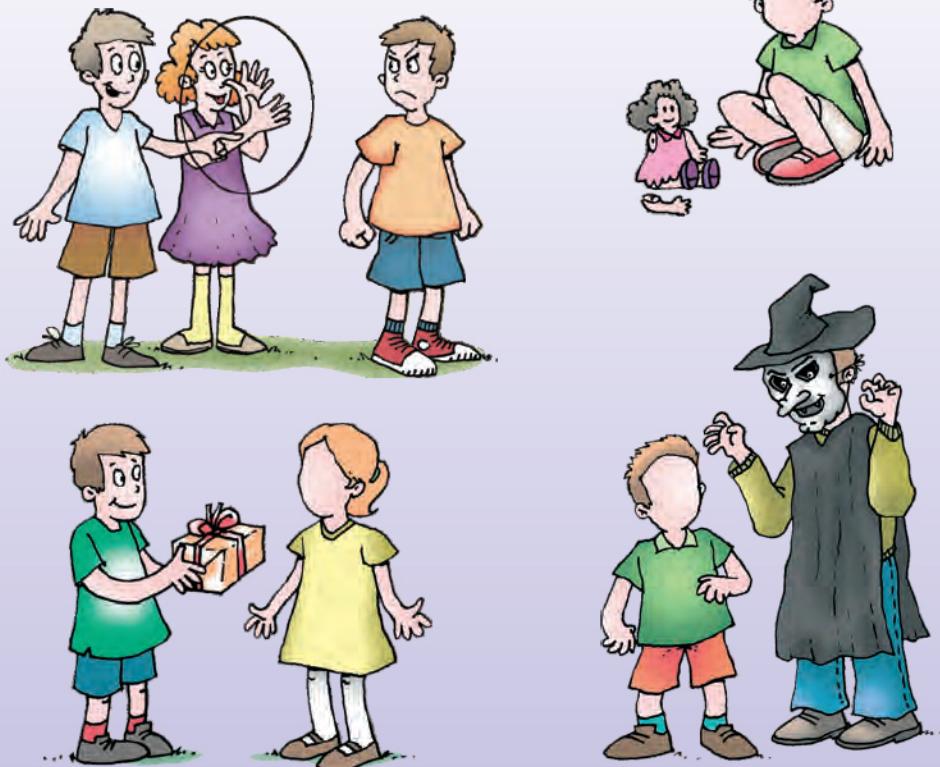
Својим понашањем можемо учинити да се други осећају пријатно или непријатно, као и да се ми сами осећамо пријатно или непријатно.

Размисли о томе како се осећају деца на slikama.

Нацртај им лица.

Заокружи оно због чега мислиш да је дете радосно, уплашено, тужно или љуто.

ОСЕЋАЊА

радост

љутња

туга

страх

Шта си сазнао/сазнала о сличностима и разликама међу људима погледај на страни 58.

У Размишљанци уради задатке 5 и 6 означене знаком

У ПОРОДИЦИ

У породици живимо од свог рођења.
Она је сваком детету посебно важна.

Зашто је породица важна?

Посматрај слику и прочитај.

НЕКОГ БЛИСКОГ

НЕКОГ ДРАГОГ

НЕКОГ СВОГ

БАШ СВАКИ ДАН

Ко чини породицу?

РОДИТЕЉИ

О_АЦ
МАЈ_А
Д_ЦА
С_Н
ЋЕРКА

Разгледај слику.
Допиши слова која недостају.
Прочитај ко чини породицу.

И ово је породица.

И ово је породица.

У Размишљанци уради задатке 1 и 2 означене знаком .

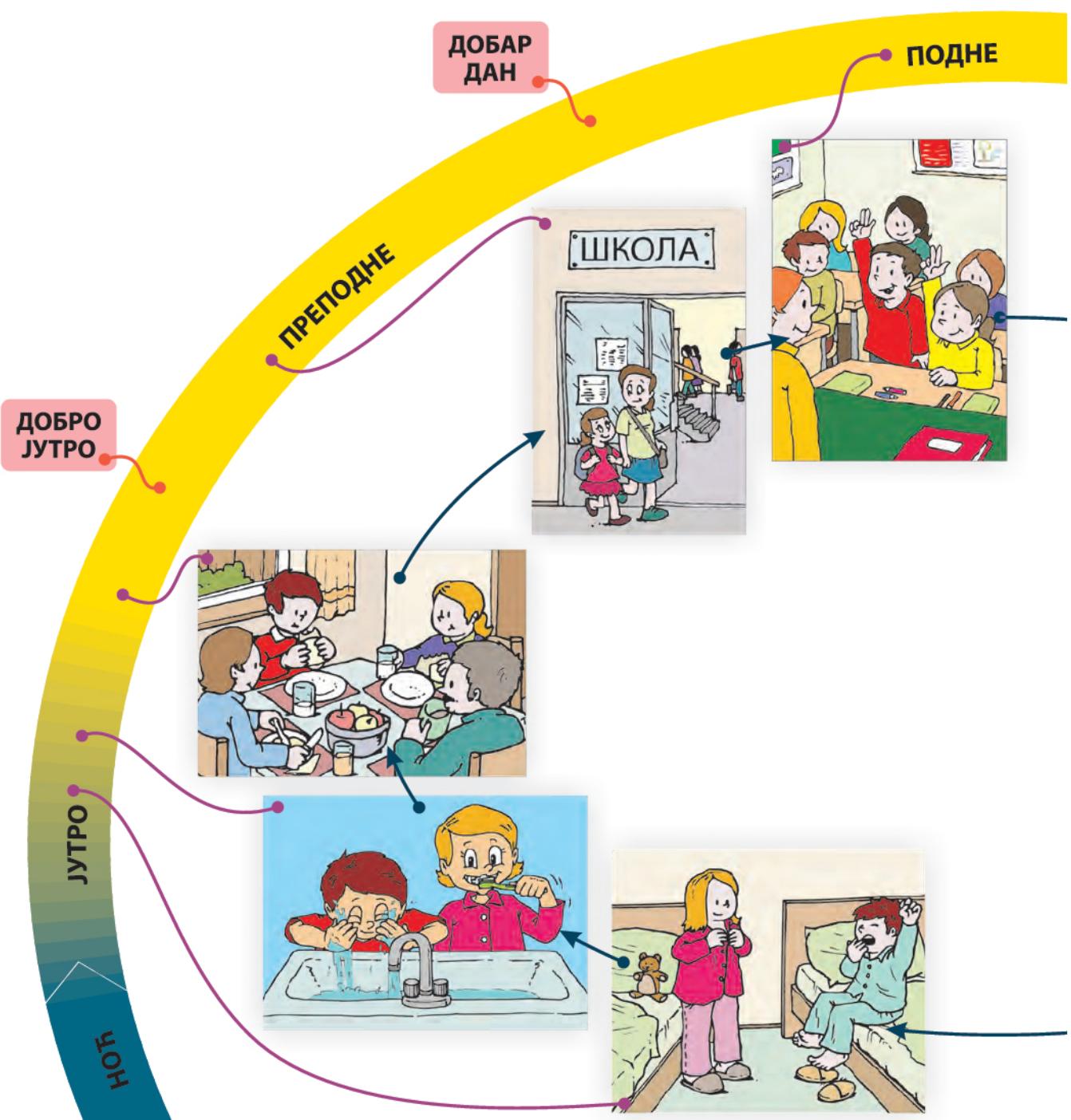

ЖИВОТ У ПОРОДИЦИ ОД ЈУТРА ДО ВЕЧЕРИ

Свака породица живи у свом породичном дому.

У породичном дому спавамо, једемо, обављамо различите послове, дружимо се и забављамо. Све то радимо у различитим деловима дана.

На слици прочитај и запамти називе делова дана.

Прочитај и подсети се како се поздрављамо у различитим деловима дана.

Шта кажемо пре одласка на спавање?

Подвуци одговарајући поздрав.

Довиђења Лаку ноћ Здраво

Уочи шта су деца на сликама радила у току преподнева, а шта током послеподнега.

Током преподнега су _____.

Током послеподнега су _____.

ПОСЛЕ ПОДНЕ

Чланови породице у одговарајућа доба дана (јутро, преподне, послеподне, вече, ноћ): доручкују, ручају, вечерају, купају се, спавају.

ДОБРО ВЕЧЕ

ВЕЧЕ

ЛАКУ НОЋ

У Размишљанци уради задатак 3 означен знаком

НОЋ

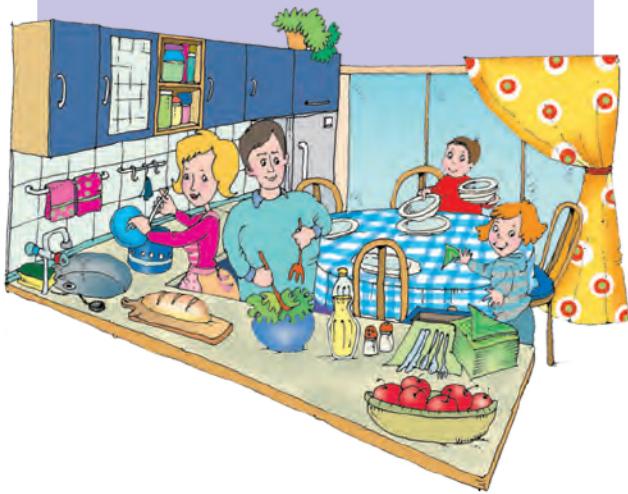
У ПОРОДИЦИ СВИ НЕШТО РАДИМО

У породичном дому свакодневно треба обавити различите послове. Већину тих послова **деле родитељи** међу собом. Али и деца треба да имају неке обавезе у породичном дому.

Разгледај слике.

Прочитај које послове је потребно обављати у породици.

НАБАВКА И ПРИПРЕМА ХРАНЕ

ЧИШЋЕЊЕ И ПРАЊЕ

Обавеза деце је да спремају своје ствари и помажу родитељима у неким пословима. Неке послове деца могу да обављају и сама. Ако свако уради по нешто, нико не мора да ради превише. Тако се сви боље осећамо и имамо више времена за оно што волимо да радимо.

Обој уз који је приказан посао који ти обављаш.

ОДРЖАВАЊЕ РЕДА

БРИГА О БИЉКАМА И ЖИВОТИЊАМА

Послове у породичном дому обављају одрасли и деца.

Одрасли:

- набављају и припремају храну;
- чисте, перу и спремају.

Деца:

- спремају своје ствари;
- помажу одраслима.

У Размишљанци уради задатак 4 означен знаком

БРИНЕМО О ЧИСТОЋИ

Да бисмо били здрави, важно је да водимо рачуна о чистоћи тела, предмета које користимо и просторија у којима боравимо. На тај начин се штитимо од болести.

Повежи оно што радимо с предметима које за то користимо.

СЕЧЕМО НОКТЕ.

ЧЕШЉАМО СЕ.

ПЕРЕМО ЗУБЕ.

УМИВАМО СЕ.

КУПАМО СЕ.

ПЕРЕМО КОСУ.

ПЕРЕМО РУКЕ.

Руке обавезно треба прати пре јела, после одласка у тоалет, као и после игре и спремања ствари.

Шта радимо да би предмети и просторије које користимо били чисти?

Означи помоћу децу која брину о чистоћи предмета и просторија.

Бринемо о чистоћи:

- тела;
- предмета;
- простора.

У Размишљанци уради задатак 5 означен знаком

БРИНЕМО О ИСХРАНИ

Да би деца правилно расла и развијала се, потребна им је **правилна и разноврсна** исхрана. То значи да сваког дана треба да једу одређене врсте намирница. Ако једемо само оно што волимо, а не све што је потребно, можемо да се разболимо.

Које врсте намирница треба да једемо сваког дана да би нам исхрана била правилна и разноврсна?

Прочитај на слици и запамти.

Планирајмо оброке тако да сваког дана поједемо неку намирницу из сваке групе хране.

Храна коју једемо треба да буде распоређена у више оброка током дана. Лекари препоручују да оброци буду мањи, а чешћи. То су доручак, ручак, вечера и ужина између њих.

Шта једемо за различите оброке?

Шта је правилно јести за доручак, ручак, вечеру, ужину?

Заокружи које су то намирнице.

ДОРУЧАК	УЖИНА	РУЧАК	ВЕЧЕРА

За оброке не треба јести ни премало, ни превише.

Исхрана:

- правилна и разноврсна;
- храна подељена на оброке.

БРИНЕМО О ОДЕВАЊУ

Пре него што изађемо из стана, обично погледамо какво је време. Према временским приликама бирамо одећу и обућу. Бирамо их тако да нам не буде превише топло или хладно. То је важно због тога што можемо да се разболимо и када нам је хладно и када нам је превише топло.

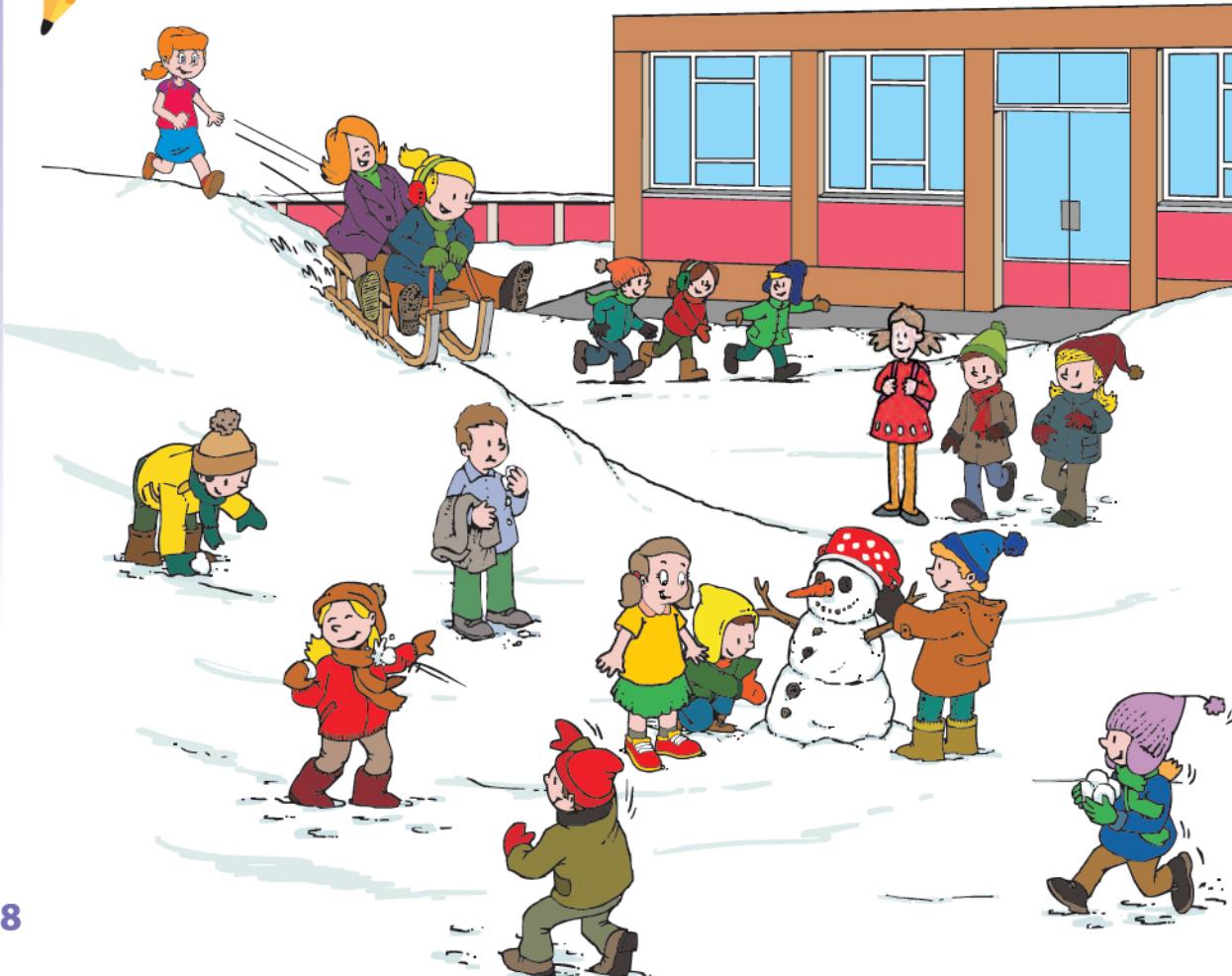
Шта треба да обучемо када је напољу топло, хладно, или када пада киша?

У поред сваке слике уцртај знак:

за кишу, за топло време, за хладно време.

Означи помоћу знака децу која могу да се разболе јер се нису обукла како треба.

БОРАВИМО НАПОЉУ И КРЕЋЕМО СЕ

Они који желе да што пре порасту и буду здрави и јаки треба што више да бораве напољу и крећу се. Крећемо се кад шетамо, трчимо, играмо се лоптом. Крећемо се и кад возимо бицикл, пливамо, вежбамо. Што више кретања – више здравља.

Где више волиш да проводиш слободно време, код куће или у парку?

Да ли о свом здрављу брину деца која све слободно време проводе играјући игрице на рачунару? Заокружи одговор.

ДА

НЕ

Крећемо се, вежбамо
и боравимо напољу.

ШТА ЈЕ ОПАСНО РАДИТИ У СТАНУ?

Родитељи највише брину за здравље и живот своје деце. Због тога им и забрањују да у стану раде оно што може да буде опасно за њих или друге чланове породице.

Шта је опасно радити у стану?

Прочитај изнад слика.

Опасно је:

играти се струјом

играти се ватром

играти се лековима

играти се средствима за чишћење

Размисли о томе шта је још опасно радити у стану.

Разгледај слике.

На линијама испод слика напиши шта деци може да се додоги.

Дечак се нагиње преко ограде терасе.

Дечак додирује врео лонац.

Деца се пењу и скачу по намештају.

Дечак сакупља делиће сломљеног стакла.

Опасности у стану:

- играње струјом, ватром, лековима, средствима за чишћење;
- пењање и скакање по намештају;
- нагиње преко ограде терасе;
- диранje врелих и оштрих предмета.

КАКО ТРЕБА ДА СЕ ПОНАШАМО

Сви у породици се осећају пријатније када се лепо понашају једни према другима: кад поздрављају једни друге, кад пристојно разговарају и обавештавају једни друге.

Кога и како поздрављамо?

Чланови породице поздрављају једни друге кад ујутру устану и увече кад крену на спавање, кад одлазе из куће и кад се враћају. Поздрављамо и оне које познајемо – суседе, другове и њихове родитеље...

Уочи на сликама:
– ко кога поздравља,
– како поздравља.

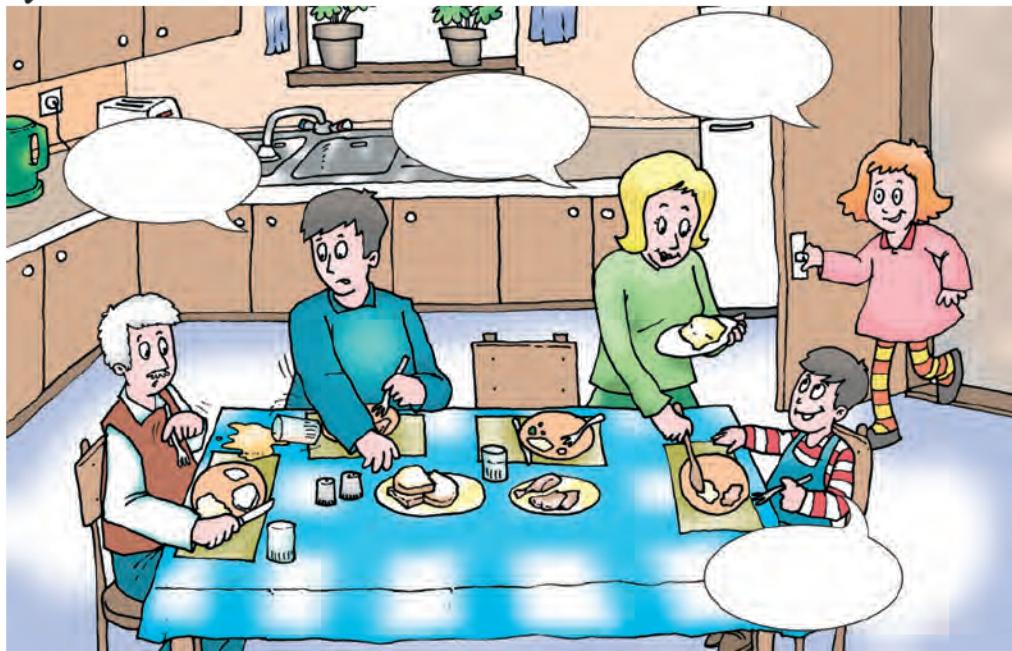

Пријстојно разговарамо.

Сви се пријатније осећамо када у разговору користимо речи као што су: **хвала, извини, пријатно, изволи, молим те.**

У распореди речи: хвала, пријатно, извини, изволи.

Обавештавамо једни друге.

У породици бринемо једни за друге. Зато је потребно да знамо где је ко и када се враћа. Кад негде крећемо, кажемо где идемо и када се враћамо.

Како да обавестимо укућане када негде идемо?

Неки начини обавештавања су приказани на слицицама.
Начине на који би ти обавестио укућане означи са *.

Код друга си на прослави рођендана. Шта треба да урадиш ако желиш да останеш дуже? Подвuci одговор.

- Јавим се родитељима и питам да ли могу још да останем.
- Останем колико желим.
- Пошаљем поруку да ћу закаснити.

Пристојно понашање:

- поздрављамо једни друге;
- пристојно разговарамо;
- обавештавамо једни друге.

ЧУВАМО СТВАРИ И ОДРЖАВАМО РЕД

У породичном дому сви треба да чувамо и своје и заједничке ствари. Чувамо их када их пажљivo користимо и када пазимо да их не оштетимо. Чувамо их и тиме што одржавамо ред – сваку ствар сложимо и вратимо на њено место. Тако нам ствари дуже трају, а и лакше их нађемо када нам затребају.

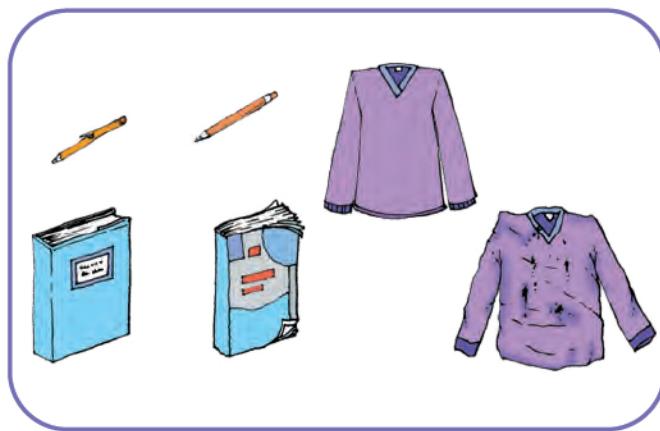

Помози дечаку да врати ствари на своје место.

Знаком → покажи где да их стави.

Знаком ✓ означи ствари које припадају уредном детету.

Чувамо ствари:

- пазимо да их не оштетимо;
- после употребе их вратимо на њихово место.

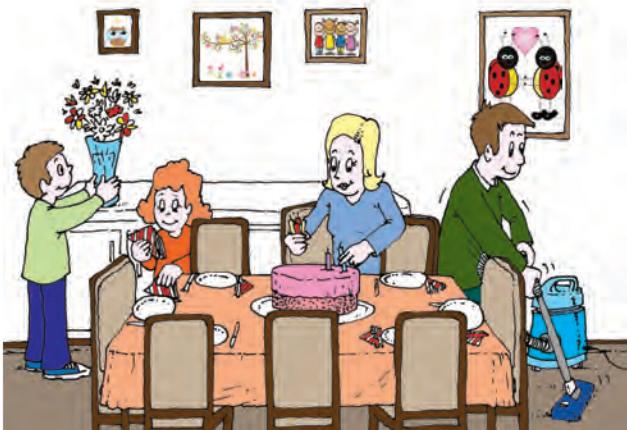
ШТА И КАКО ПРОСЛАВЉАМО У ПОРОДИЦИ

У породици заједно прослављамо различите **празнике**. Важан и радостан дан за све у породици јесте **рођендан**, дан рођења сваког њеног члана. Прослави рођендана највише се радују деца. **Нова година** је празник који многе породице дочекују заједно у породичном дому.

На линији испод слика напиши за који празник се припрема породица приказана на сликама.

Многе породице славе славу. То је породични празник посвећен свецу – заштитнику породице.

У породици славимо:

- рођендане
- чланова породице;
- породичну славу;
- Нову годину.

Који породични празник слави породица приказана на слици? _____

У Размишљањи уради задатак 6 означен знаком

ШТА И КАКО ШТЕДИМО

Воду и струју не треба расипати, а храну не треба бацати.
Због тога је важно да их **пажљиво користимо**.

Обој чланове породице који не расипају воду и струју и не бацају храну.

Отпад треба разврставати. Како? Тако што отпад од папира, стакла, пластике и метала одлажемо у засебне контејнере. Тако разврстан отпад може лакше да се користи за прављење нечег другог.

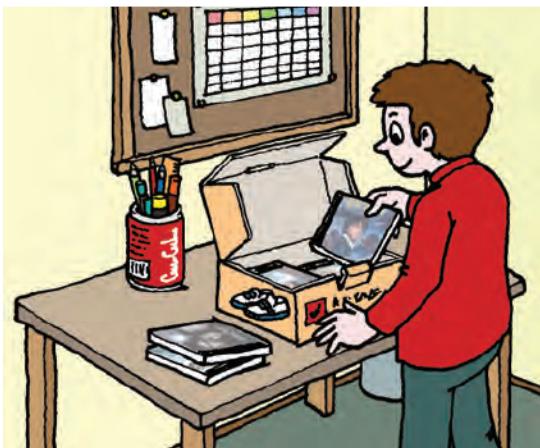

Разврстај отпад. Повуци линију од предмета до одговарајућег контејнера.

Ствари које више не користимо не треба одмах да бацимо. Можда неко други може да их користи или можемо од њих да направимо нешто ново.

Уочи шта је дечак приказан на слици направио од картонске кутије, а шта од лименке.

Напиши на линијама поред слике шта си уочио/уочила.

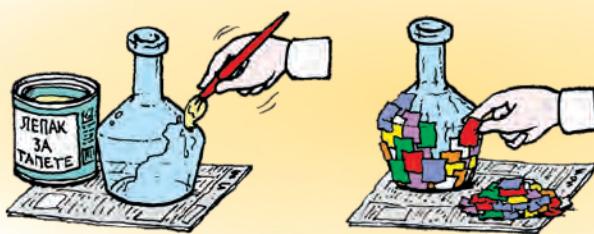
Како да направимо вазу за један цвет?

Потребни су ти:

- стаклена боца,
- доста исцепкане шарене хартије,
- лепак и четкица.

На slikama уочи
како да направиш вазу.

Размисли шта можеш да урадиш
са одећом која ти је мала.

Подвуци одговор.

- Сачувају је за млађег брата или сестру.
- Бацију је.
- Поклонију је некоме.

Штедимо када:

- не расипамо воду и струју,
- не бацамо храну,
- од старог направимо ново,
- разврставамо отпад.

Шта смо сазнали о животу у породици погледај на страни 58.

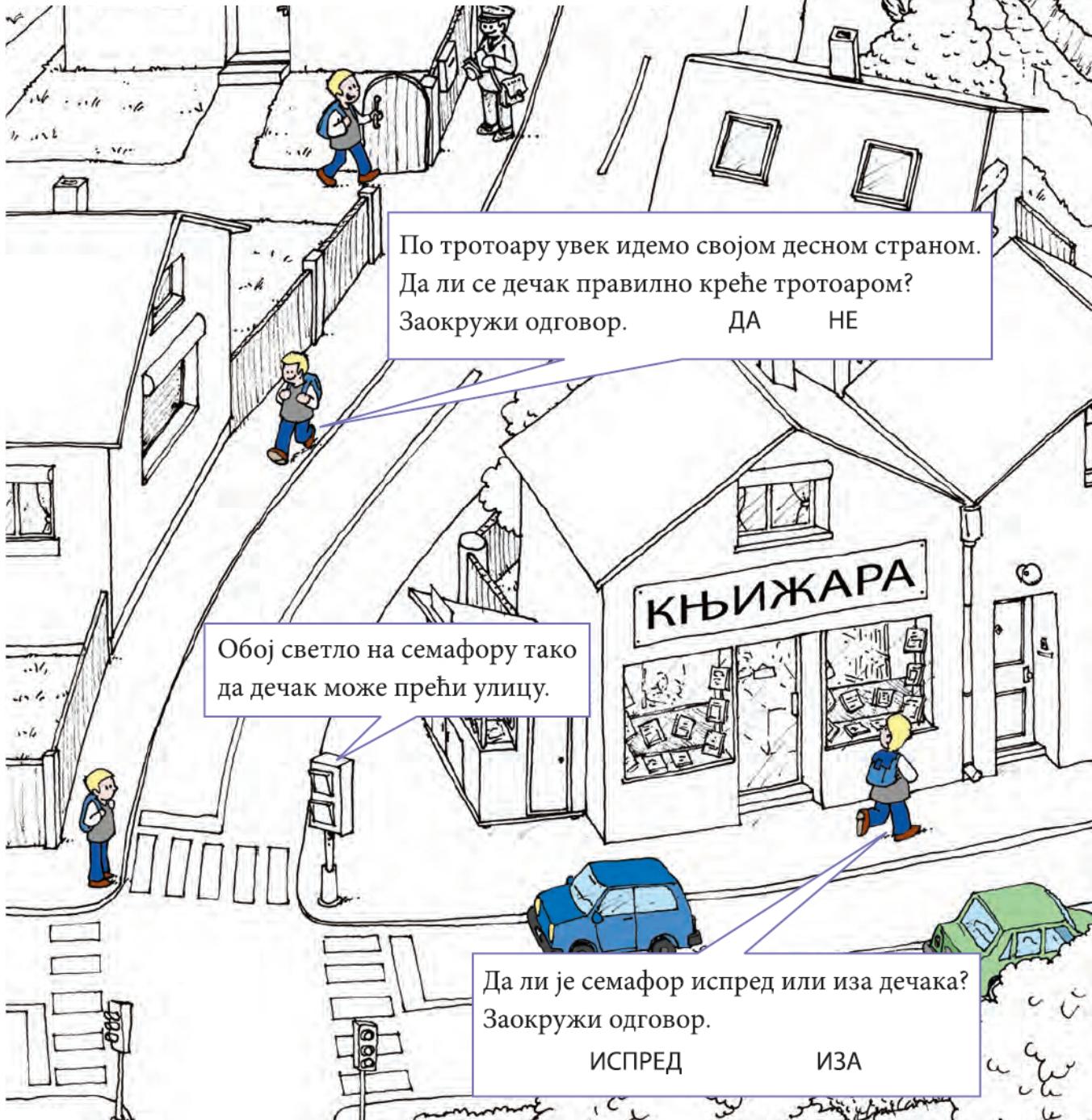

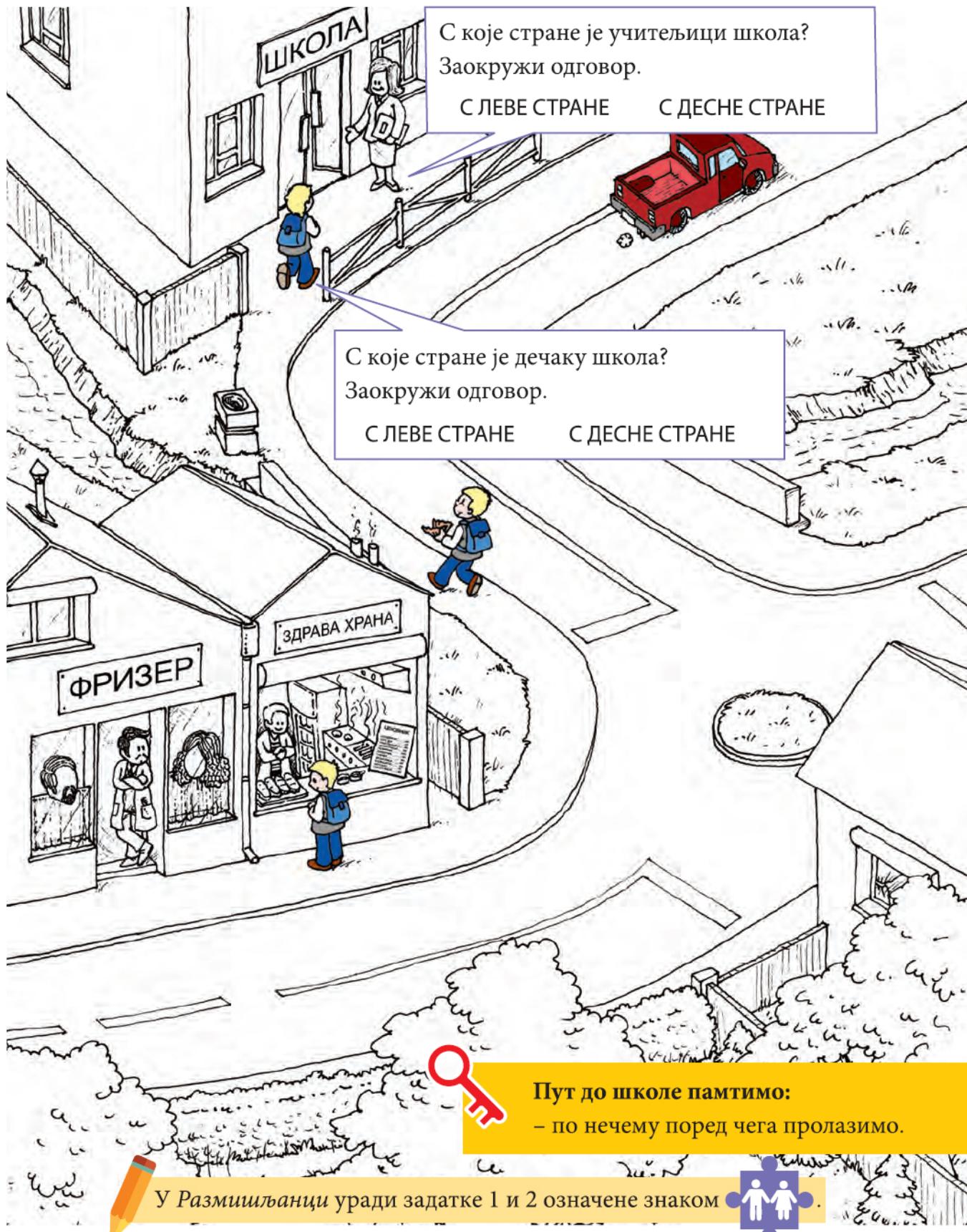
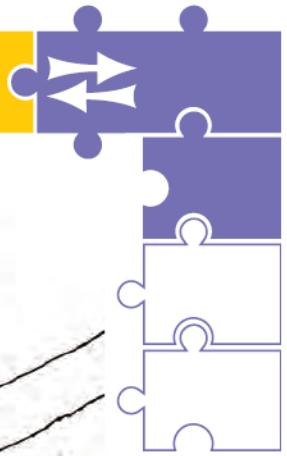
КАКО ДА ЗАПАМТИМО ПУТ ДО ШКОЛЕ

Пут до школе памтимо тако што уочавамо неке зграде (куће, продавнице) **поред којих пролазимо**. Запамтимо и с које су нам стране – **леве** или **десне**. Оно што нам је с леве стране кад идемо у школу, с десне је кад се из ње враћамо.

Линијом означи пут којим од своје куће до школе иде дечак.
Обој оно по чemu дечак памти свој пут до школе.

С које стране је учитељици школа?

Заокружки одговор.

С ЛЕВЕ СТРАНЕ

С ДЕСНЕ СТРАНЕ

С које стране је дечаку школа?

Заокружки одговор.

С ЛЕВЕ СТРАНЕ

С ДЕСНЕ СТРАНЕ

Пут до школе памтимо:

– по нечemu поред чега пролазимо.

У Размишљанци уради задатке 1 и 2 означене знаком

КАКО БЕЗБЕДНО СТИЋИ ДО ШКОЛЕ

Да бисмо безбедно стигли до школе важно је да знамо куда је сигурно кретати се и прећи улицу. По тротоару се безбедно крећемо, али настојимо да идемо својом десном страном. Када пут нема тротоар, идемо уз **крајњу леву страну коловоза**, тако да нам возила долазе у сусрет.

Куда је безбедно кретати се?

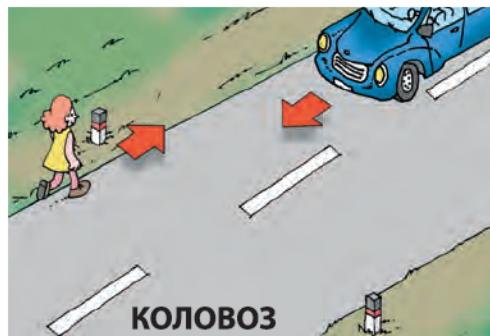
Посматрај слике.

Да ли се деца приказана на сликама безбедно крећу?

Заокружи одговор.

ДА

НЕ

Где је безбедно прећи улицу?

Места за безбедно прелажење улице могу бити
на коловозу, испод коловоза и изнад коловоза.

Уочи на сликама како изгледају места на којима је безбедно прећи улицу.
Прочитај њихове називе.

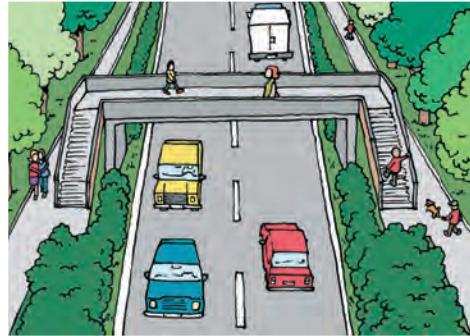
Пешачки прелаз

Подземни пролаз

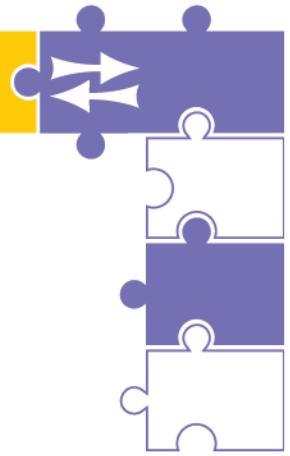

Надвожњак

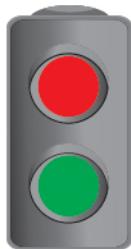
Напиши називе безбедних места за прелажење улице:

- на коловозу _____
- испод коловоза _____
- изнад коловоза _____

Када је безбедно прећи улицу?

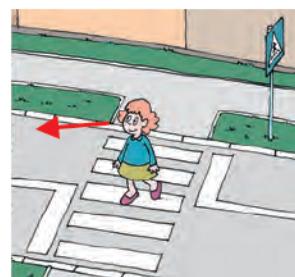
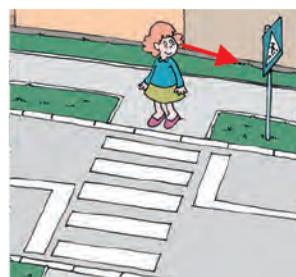
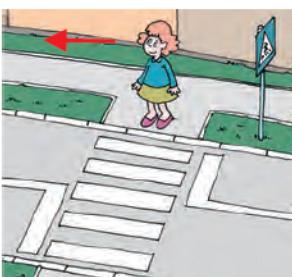
На пешачком прелазу на којем се налази **семафор** улицу прелазимо само кад је упаљено зелено светло за пешаке.

ЗАБРАЊЕН ПРЕЛАЗ ПЕШАЦИМА

ДОЗВОЉЕН ПРЕЛАЗ ПЕШАЦИМА

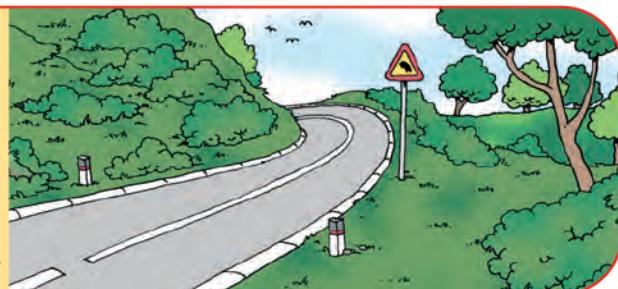
Кад нема семафора улицу прелазимо само на обележеном **пешачком прелазу**, али тек кад погледамо лево и десно и уверимо се да нема возила у близини. Приликом преласка до половине улице гледамо лево, а од половине улице десно.

Зашто се на овом месту не сме прећи преко пута?

Подвуци одговор:

- Има пуно зеленила.
- Не виде се возила иза кривине.

Безбедно се крећемо:

- тротоаром – својом десном страном;
- коловозом – крајњом левом страном.

Безбедно прелазимо коловоз:

- на пешачком прелазу, преко надвожњака, крећући се кроз подземни пролаз;
- када је на семафору за пешаке зелено светло;
- кад нема возила у близини.

КАКО ИЗБЕЋИ ОПАСНОСТИ НА ПУТУ

Кад се сами или са друговима крећемо улицом, треба да пазимо да својим понашањем себе и друге не доводимо у опасност.

Шта не треба да радимо?

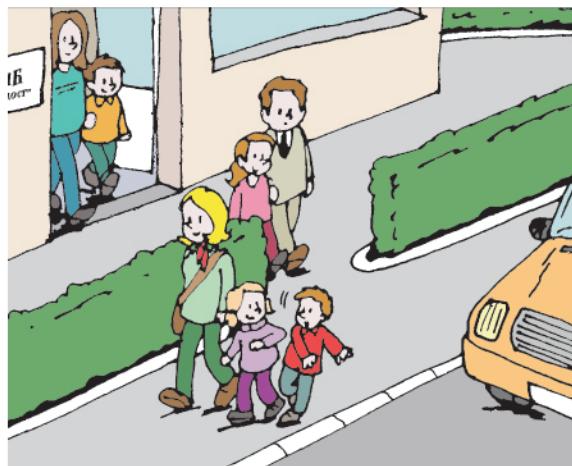
Разгледај слике и прочитај шта не треба да се ради на улици.

На линијама испод слика напиши шта деци може да се догоди.

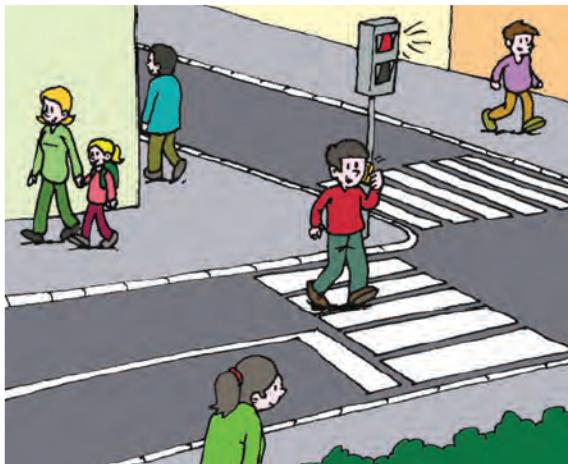
Не треба се играти на улици.

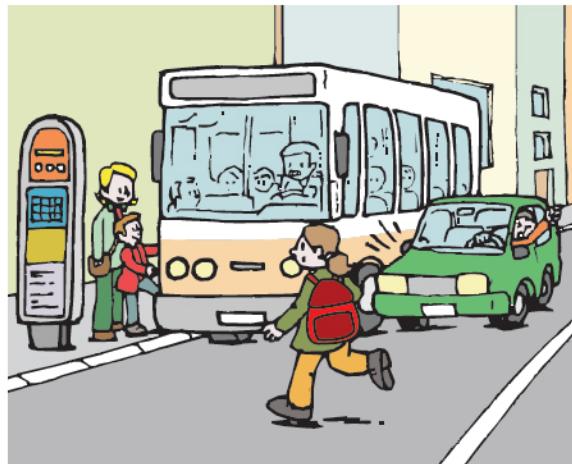
Не треба гурати и саплитати друге пешаке.

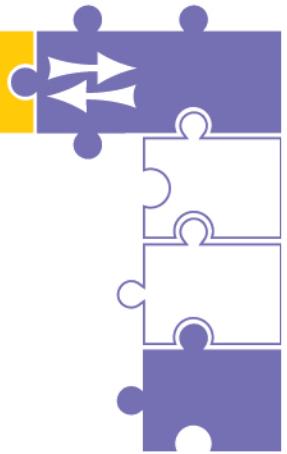
Не треба прелазити улицу кад је на семафору црвено светло за пешаке.

Не треба претрчавати улицу ван пешачког прелаза.

Размисли о томе шта још може бити опасно да деца раде на улици.

Научили смо да многе опасности на улици можемо избећи кад пазимо да себе и друге не доводимо у опасност. Али шта учинити ако се догоди да нам запрети опасност од нечега што не можемо да избегнемо. На пример од олује.

Разгледај фотографије и уочи шта се дешава за време олује.

За време олује не излазимо напоље. Ако смо напољу, одмах потражимо сигуран заклон. Људима и животињама за време олује опасност прети од удара грома. Зато се не треба склањати под дрвеће.

На улици:

- не доводимо у опасност себе и друге;
- склањамо се на безбедно место током олује.

Размисли о томе шта још може бити опасно за децу на путу до школе.

Шта смо сазнали о понашању на путу од куће до школе погледај на страни 59.

У *Размишљанци* уради задатак 3 означен знаком .

С КИМ СМО У ШКОЛИ

Знамо да у породичном дому живимо заједно с родитељима, браћом и сестрама. У школи смо заједно с наставницима и другим ученицима.

Допиши слова која недостају.

Прочитај речи и сазнај ко је шта у школи.

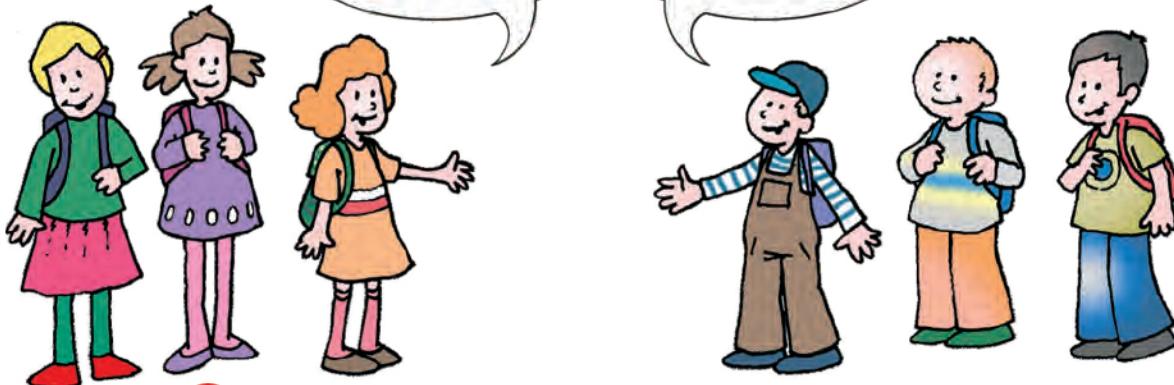

Шта су ученици једни другима.

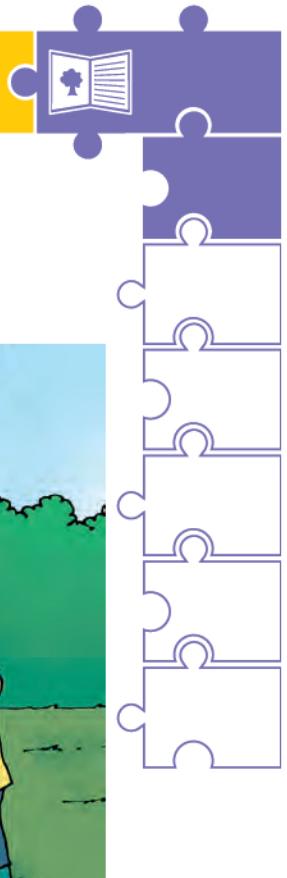
Допуни речи и прочитај.

ОВО СУ НАШИ
Д__Г__И.

ОВО СУ НАШЕ
Д-----Е.

Заједно у школи су ученици и наставници.

Ученици су груписани по разредима и одељењима.

Прочитај у ком разреду су ученици приказани на слици.

Прочитај у којим одељењима првог разреда су ови ученици

Бојењем означи у ком си разреду и одељењу.

Који разред следи после првог разреда? Означи га помоћу

	1. одељење	2. одељење	3. одељење	4. одељење	5. одељење
1. разред					
2. разред					

ШТА РАДИМО У ШКОЛИ

У школу идемо да бисмо **научили** да читамо, пишемо, рачунамо. Стичемо сазнања и о себи, другим људима и природи. Учимо и сазнајемо на часовима.

Разгледај слике на којима су приказани часови.

Уочи и прочитај шта раде:

- учитељица да би деци помогла да науче,
 - ученици да би научили.

Није срамота да
питамо ако нешто
не знамо.

4AC

објашњава

пита

ОДМОР

HAC

раде заједно

задаје задатке, помаже

ОДМОР

ЧАС

чита

истражује

проверава

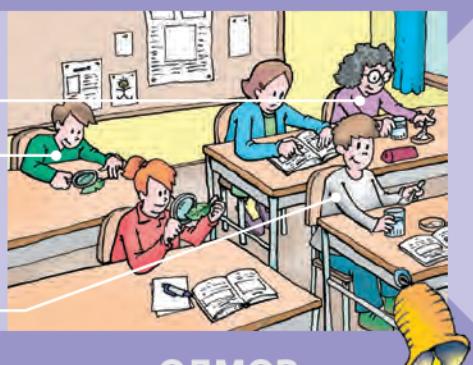
ОДМОР

ЧАС

одговара

размышля

слушай

Између часова су одмори. За време великог одмора једемо, играмо се у школском дворишту, идемо у тоалет. Током малих одмора припремамо се за следећи час.

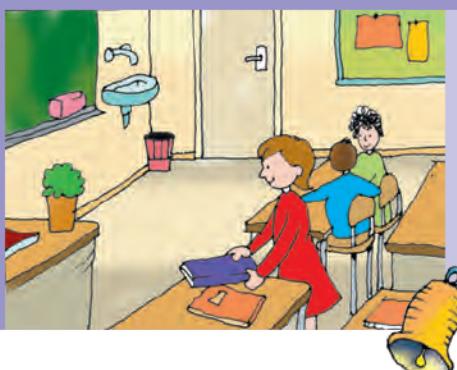
На сликама уочи шта све ученици раде за време одмора?

ОДМОР

ОДМОР

ОДМОР

Школски празници

У школи се прослављају школски празници:

- **Дан школе** и
- **школска слава Свети Сава.**

У свакој школи одређеног дана прославља се Дан школе. Тај дан није исти за све школе.

У школи:

- учимо тако што слушамо једни друге, читамо, питамо, проверамо; истражујемо;
- дружимо се;
- прослављамо Дан школе и школску славу Свети Сава.

У *Размишљанци* уради задатак 1 означен знаком .

ОД ПОНДЕЉКА ДО ПОНДЕЉКА

Седмицу чини седам дана. Први дан у седмици је понедељак. После њега следе: уторак, среда, четвртак, петак, субота и недеља. Кад се заврши једна седмица, почиње следећа.

Којим данима у седмици не идемо у школу?

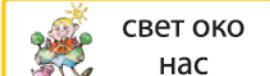
_____ и _____

Једном бојом обој с називима нерадних дана, а другом с називима радних дана.

1. ПОНДЕЉАК

2. УТОРАК

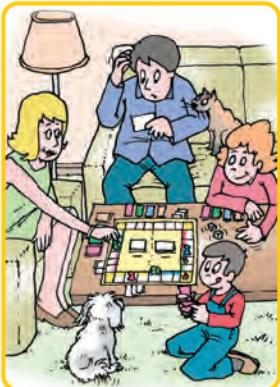
изборни предмет

7. НЕДЕЉА

6. СУБОТА

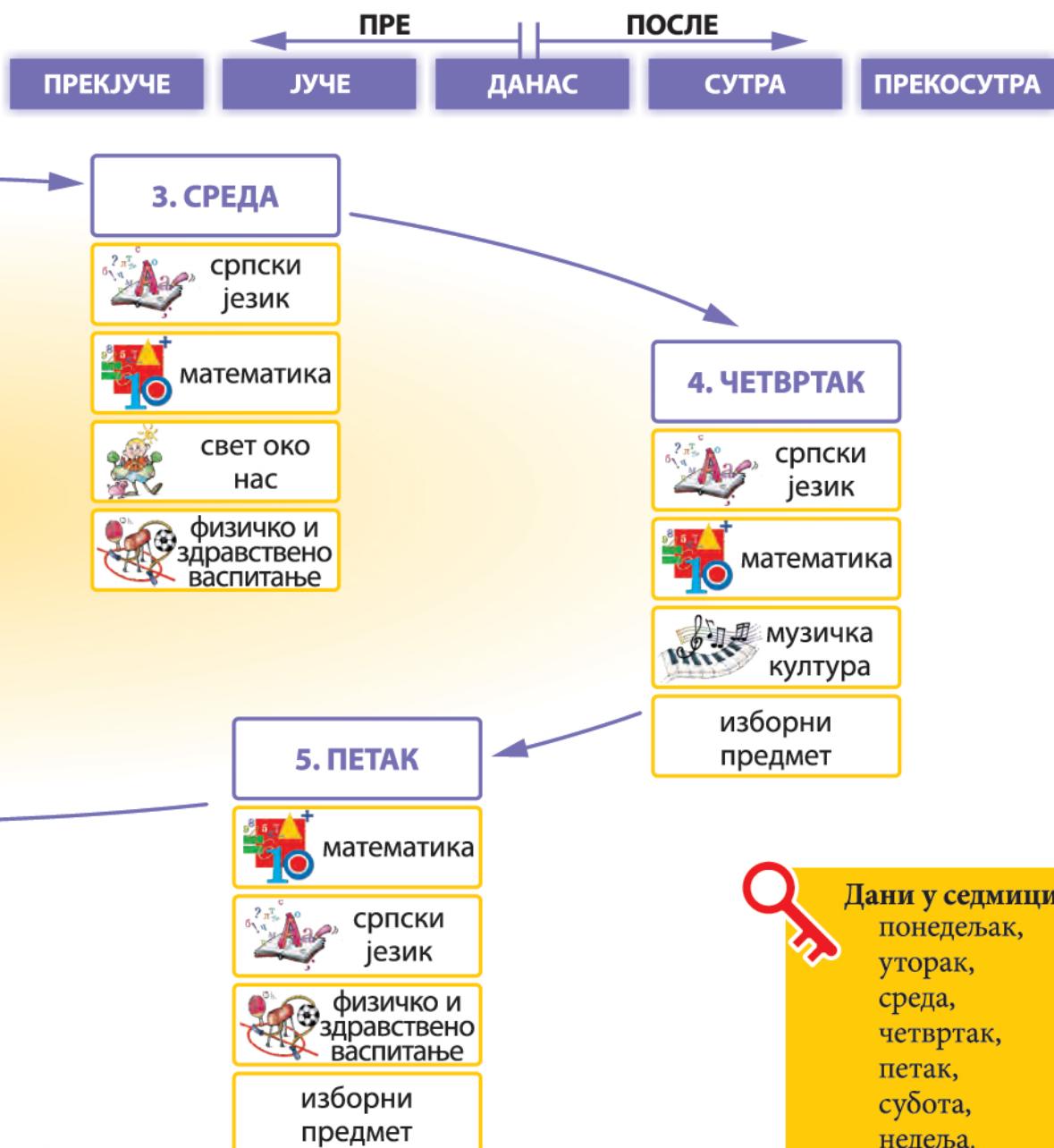

Када некоме желимо да објаснимо када се нешто дододило током седмице обично користимо назив дана. Можемо да користимо и речи јуче, прекјуче, данас, сутра, прекосутра.

Шта је јуче, а шта сутра?

Јуче је један дан пре данашњег дана. Сутра је један дан после данашњег дана. Прекјуче је два дана пре данашњег дана, а прекосутра два дана после данашњег дана.

Дани у седмици:
понедељак,
уторак,
среда,
четвртак,
петак,
субота,
недеља.

У Размишљанци уради задатак 2 означен знаком .

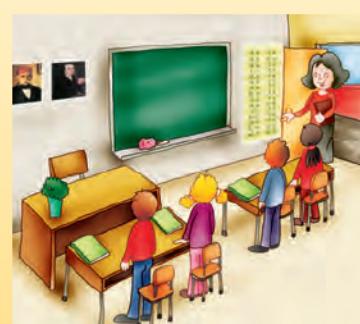
КАКО СЕ ПОНАШАМО У ШКОЛИ

У школи, као и у породици, **поздрављамо** једни друге и пристојно разговарамо. Важно је и да наставника увек **обавештавамо** где идемо. На часу и за време одмора **поштујемо** договорена правила **понашања**, **чувамо своје**, **туђе** и **заједничке** ствари.

Која правила понашања поштујемо у школи?

Прочитај правила.

- На часове долазимо на време.
- Све што нам је потребно припремимо пре почетка часа.
- Тражимо реч подизањем руке.
- Слушамо док неко говори.
- Радимо задатке не ометајући друге.

Шта се догоди ако закаснимо на час?

Подвуци тачне одговоре:

- Ометамо наставника и ученике који су стigli на време.
- Не морамо да радимо задатак који остали ученици раде.
- Не завршимо задатак на време.

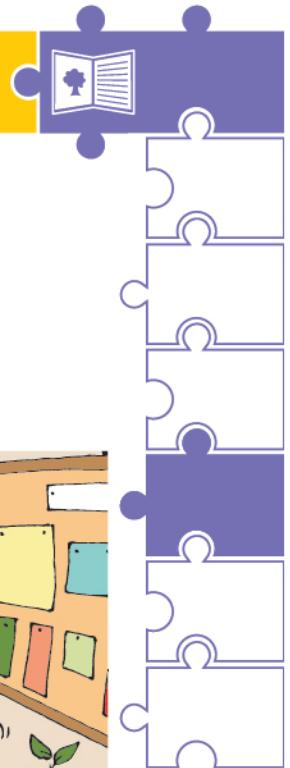
Према друговима и другарицама треба да се понашамо онако како бисмо волели да се они понашају према нама. То значи да треба да се играмо са свима, пристојно разговарамо и помажемо једни другима.

Како се осећаш када неко не жeli да се игра с тобом?

Обој одговарајући знак.

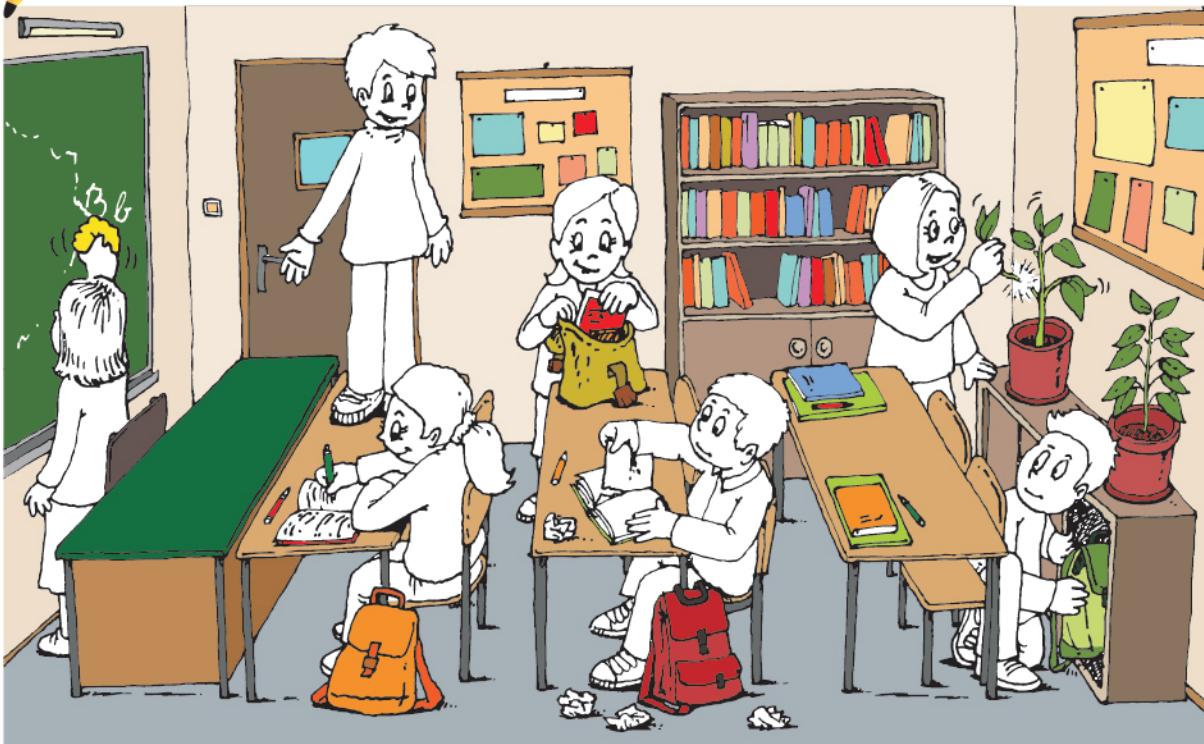

Како чувамо своје, туђе и заједничке ствари?

Ствари чувамо тако што их пажљиво користимо, не оштећујемо и после употребе вратимо их на место.

Обој ученике који чувају своје и школске ствари.

Шта треба да урадиш ако видиш да је некоме ко није у учионици пала јакна на под? Подвуци одговор:

- Кад се врати, кажем му да је подигне.
- Подигнем јакну и окачим је где треба.
- Ништа, свако треба да брине само о својим стварима.

Како се понашамо у школи

- Поздрављамо све запослене у школи.
- Обавештавамо наставнике где идемо.
- Поштујемо договорена правила понашања.
- Другарски се понашамо према свима.
- Чувамо своје, туђе и заједничке ствари.

У Размишљанци уради задатке 3 и 4 означене знаком

КАКО У ШКОЛИ БРИНЕМО О ЗДРАВЉУ

О здрављу бринемо и у школи. Као и у породичном дому, трудимо се да **не прљамо просторије** у којима боравимо, редовно **перемо руке**, редовно једемо... Пазимо и да **правилно држимо тело** док ходамо, седимо, играмо се. **Пазимо** и да једни друге **не заразимо** и **не повредимо** у игри.

Ко правилно држи тело?

Деца треба да правилно држе тело. То значи да усправно стоје, ходају и седе. Не треба главу да држе сагнуту, а рамена повијена. Школску торбу или ранац треба да носе на оба рамена.

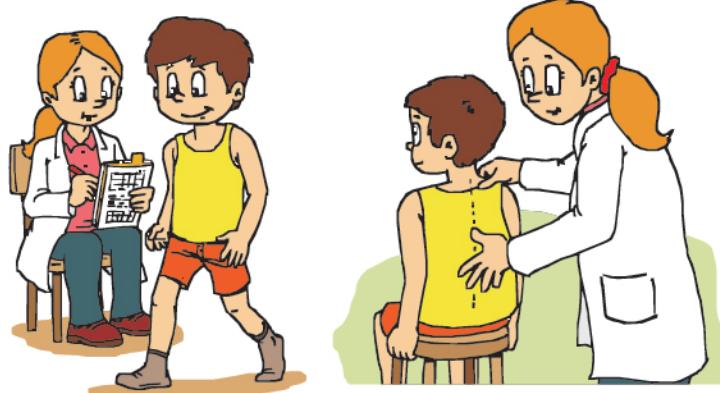

Разгледај слике и уочи:

Шта проверава лекар кад нас прегледа?

Шта се догађа с кичмом деце која тело не држе правилно?

Како бринемо да једни друге не заразимо?

Стави ❤️ поред ученика који бриње о здрављу свог друга.

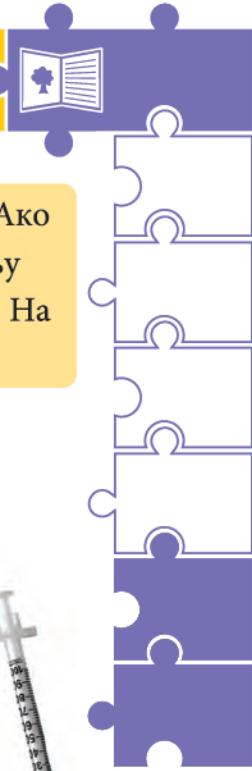
Ако нас нешто боли или се повредимо док смо у школи, обавезно кажемо наставнику.

БРИГА О ЗДРАВЉУ

- Правилно држимо тело.
- Пазимо да једни друге не повредимо.

КАКО ДА ИЗБЕГНЕМО ОПАСНОСТИ У ШКОЛИ

У кућу или школу не треба доносити предмете који могу да нас повреде. Ако их нађемо у школском дворишту, **не дирамо их**. О предметима и понашању који могу бити опасни треба да обавестимо наставника. То није тужакање. На тај начин штитимо и себе и наше другове.

Који предмети могу да нас повреде?

Означи са **X** предмете који могу да нас повреде.

Како поступити кад се ученици потуку?

Разгледај слике и обој одабрано решење.

Зашто туча може бити опасна? _____

Шта смо сазнали о школи погледај на страни 59.

Опасности у школи: – предмети који могу да нас повреде;
– туча.

ШТА ЉУДИ ПРАВЕ И СТВАРАЈУ

Људи граде зграде у којима станују, подижу школе и праве путеве. Праве и све предмете који су им потребни. Те предмете праве од различитих материјала. За њихову израду користе различите алате, које су сами осмислили и направили.

Поред сваке групе предмета напиши одговарајући назив: обућа, одећа, посуђе, намештај, алати.

Неки људи **стварају уметничка дела**, као што су песме, приче, слике, скулптуре, филмови, позоришне представе.

Испод слика распореди одговарајуће речи:
слика, скулптура, цртани филм, песма с нотама, луткарска представа.

Другарство у царству

Б. Милићевић

Весело у синту по-стриједно цар-ство, у на-му и-ду-ји дру-тар-ство. У на-му је све лепо, у на-му је све покло, у на-му се сва-до-ји. У на-му је све лепо, у на-му је све покло, у на-му се сва-до-ји.

2. Тама су куће од чонолице.
Прозори су од мраморске.
Тамо расте славка аске.

3. Тамо постоји једно царство,
У центру постоји једно царство.
У на-му царује другарство.

Која уметничка дела волиш да читаш, слушаш, гледаш?

Волим да читам: _____

Волим да слушам: _____

Волим да гледам: _____

Људи: – праве предмете;
– стварају уметничка дела.

ОД ЧЕГА СЕ ПРАВЕ ПРЕДМЕТИ

Предмете људи праве од различитих материјала. Неки материјали за израду предмета су: гвожђе, стакло, дрво, пластика, гума, тканина.

На линии испод сваке групе предмета напиши од ког материјала су направљени.

КАД ГА ОПИПАШ

ТВРД

МЕК

ГЛАДАК

ХРАПАВ

КАД ГА ГЛЕДАШ

ПРОВИДАН

НЕПРОВИДАН

КАД ГА ОПИПАШ

ТВРД

МЕК

ГЛАДАК

ХРАПАВ

КАД ГА ГЛЕДАШ

ПРОВИДАН

НЕПРОВИДАН

КАД ГА ОПИПАШ

ТВРД

МЕК

ГЛАДАК

ХРАПАВ

КАД ГА ГЛЕДАШ

ПРОВИДАН

НЕПРОВИДАН

Материјали

Који су: гвожђе, стакло, дрво, пластика, гума, тканина.

Какви су: тврди или меки, глатки или храпави, провидни или непровидни.

Од тога какав је материјал – тврд или мек, гладак или храпав, провидан или непровидан – зависи шта ће се од њега правити.

Провери и бојењем одговори какав је сваки од ових материјала.

КАД ГА ОПИПАШ

ТВРД

МЕК

ГЛАДАК

ХРАПАВ

КАД ГА ГЛЕДАШ

ПРОВИДАН

НЕПРОВИДАН

КАД ГА ОПИПАШ

ТВРД

МЕК

ГЛАДАК

ХРАПАВ

КАД ГА ГЛЕДАШ

ПРОВИДАН

НЕПРОВИДАН

КАД ГА ОПИПАШ

ТВРД

МЕК

ГЛАДАК

ХРАПАВ

КАД ГА ГЛЕДАШ

ПРОВИДАН

НЕПРОВИДАН

Размисли и одговори:

Зашто се лопте не праве од стакла?

Шта смо сазнали о предметима које користимо погледај на страни 59.

ШТА СМО САЗНАЛИ

ПО ЧЕМУ СМО СЛИЧНИ:

- сви смо људи
(деца, ученици);
- сви осећамо
(радост, тугу, љутњу, страх);
- свима нам је потребно исто
(да једемо, спавамо, играмо се, учимо, лечимо се, будемо заштићени, имамо оне који нас воле).

ПО ЧЕМУ СЕ РАЗЛИКУЈЕМО:

- по броју година које имамо;
- неки од нас су дечаци а неки девојчице;
- по изгледу;
- по томе шта волимо да радимо;
- по томе шта умемо добро да радимо.

У ПОРОДИЦИ

Ко чини породицу родитељи (мајка, отац)
деца (син, ћерка)

Шта чланови породице раде заједно током дана

У одговарајућа доба дана (јутро, преподне, послеподне, вече, ноћ) обављају различите послове: доручкују, ручају, вечерају...

Како деле послове

Родитељи деле послове међу собом. Деца имају своје обавезе и помажу родитељима. Послове деле тако да свако ради оно што може.

Како брину о здрављу

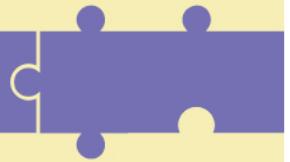
Брину о чистоћи тела, прибора, простора, о правилној исхрани, облачењу...

Како се љонашају

Пристојно разговарамо.
Једни друге поздрављамо и обавештавамо где идемо.
Чувамо своје и заједничке ствари и одржавамо ред.
Штедимо (не расипамо воду и струју).
Избегавамо опасне ситуације не играмо се струјом, ватром, лековима...

Шта славе

Рођендане и породичну славу

ОД КУЋЕ ДО ШКОЛЕ

*По чему јам шимо
шум*

По одређеним зградама (кућама, продавницама), поред којих пролазимо.

*Правила безбедног
крећања*

На улици се крећемо тротоаром (десном страном). Путем без тротоара крећемо се левом ивицом пута тако да нам возила иду у сусрет.

Улицу прелазимо на пешачком прелазу када је на семафору зелено светло за пешаке.

На прелазу без семафора улицу прелазимо кад нема возила у близини.

Како се љонашамо

Придржавамо се правила безбедног кретања.

Својим понашањем не доводимо себе и друге у опасност.

У ШКОЛИ

*Ко је заједно у
школи*

Ученици и наставници.

*Шта радимо у
школи*

Учимо – тако што слушамо једни друге, читамо, питамо, проверамо, истражујемо. Дружимо се.

Прослављамо Дан школе и школску славу Свети Сава.

Када смо у школи

У школи смо током радних дана: понедељак, уторак, среда, четвртак, петак. Нерадни дани су субота и недеља.

Како се љонашамо

Поштујемо договорена правила (долазимо у школу на време, тражимо реч, никог не ометамо). Једни друге: поздрављамо и обавештавамо. Пристојно разговарамо.

Чувамо своје, туђе и заједничке ствари.

*Како бринемо о
здрављу*

Правилно држимо тело.

Пазимо да не заразимо и не повредимо себе и друге.

Не дирамо предмете који могу да нас повреде.

Не доводимо себе и друге у опасне ситуације.

ЉУДИ ПРАВЕ И СТВАРАЈУ

*Шта људи праве, а шта
стварају*

Праве предмете.

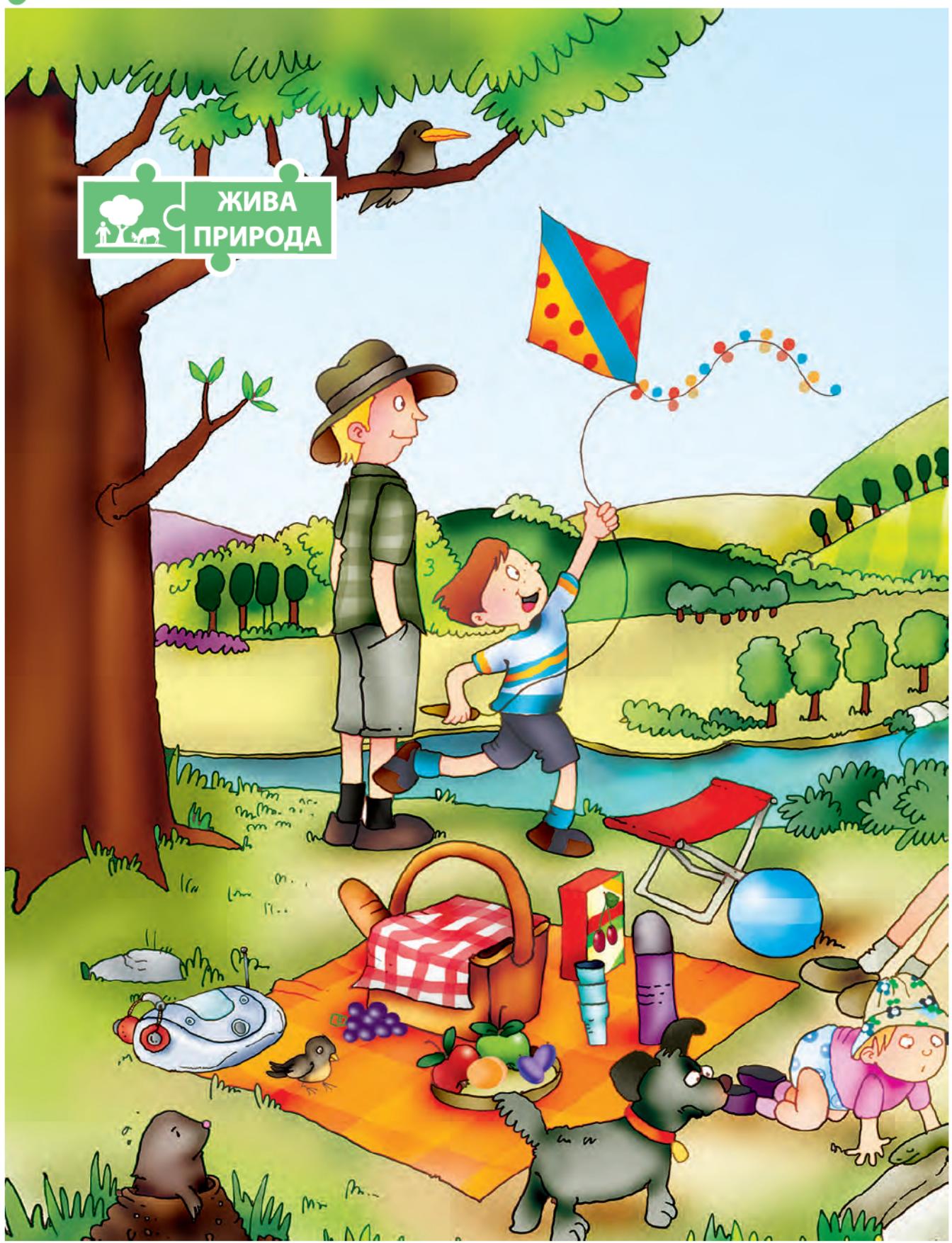
Стварају уметничка дела.

Материјали

гвожђе, стакло, дрво, пластика, гума, тканина

Какви су материјали

тврди или меки, глатки или храпави, провидни или непровидни

ШТА ЧИНИ ПРИРОДУ

Природа је све оно што нас окружује, а није направио човек.
Разликујемо **живу** и **неживу** природу.

Помоћу слика допуни дате реченице.
У живу природу сврставамо:

, , и .

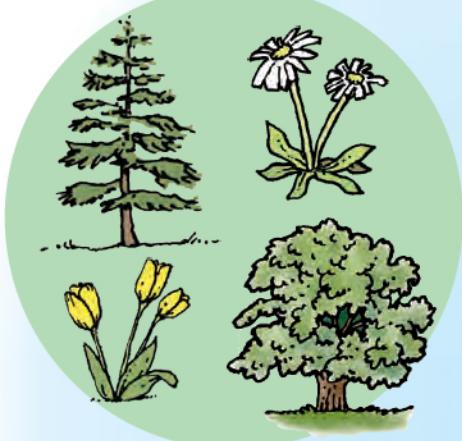
У неживу природу сврставамо:

, , , и .

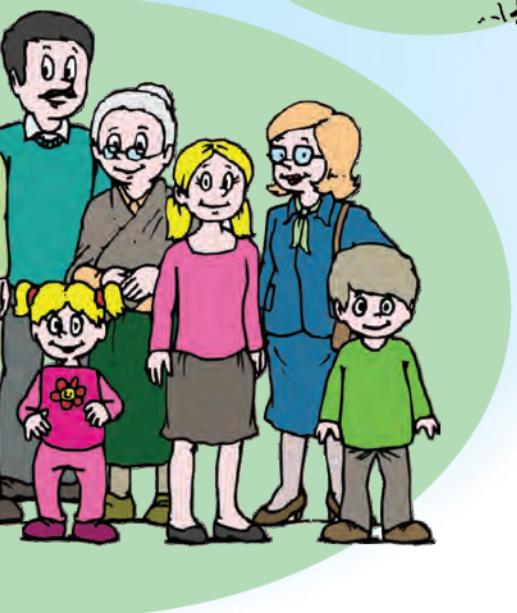
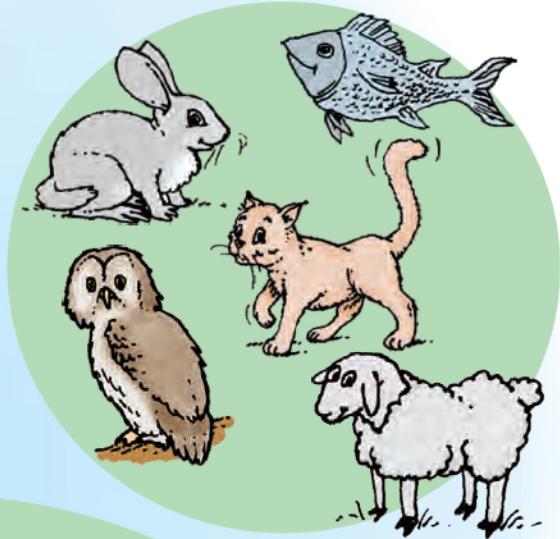
ЖИВА ПРИРОДА

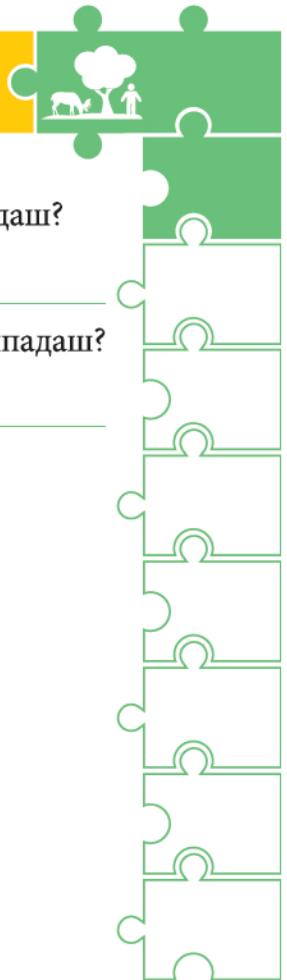
ЖИВОТИЊЕ

БИЉКЕ

ЉУДИ

ПРИРОДА

Ком делу природе ти припадаш?

Којој групи живих бића припадаш?

НЕЖИВА ПРИРОДА

СУНЦЕ

ВАЗДУХ

ПОВЕЗАНИ

ВОДА

ЗЕМЉИШТЕ

У Размишљањи уради задатке 1 и 2 означене знаком

КОЈЕ ДЕЛОВЕ ТЕЛА ИМАЈУ БИЉКЕ

Биљака има свуда око нас. Већина биљака има исте делове, али они различито изгледају. Различите биљке имају различите називе.

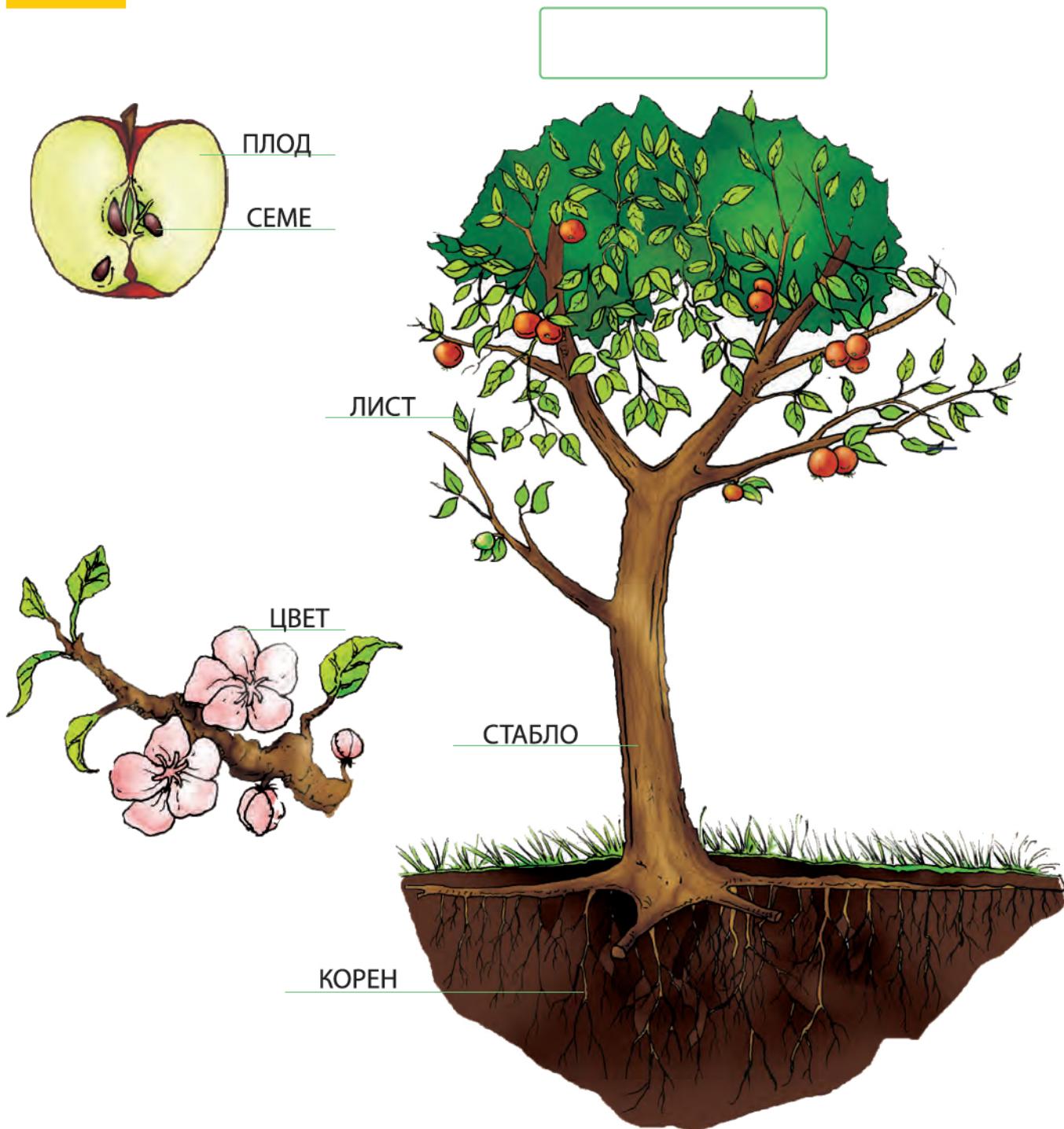

Које биљке су на сликама?

Одговоре упиши у изнад слика.

Прочитај које делове има биљка на слици 1.

СЛИКА 1

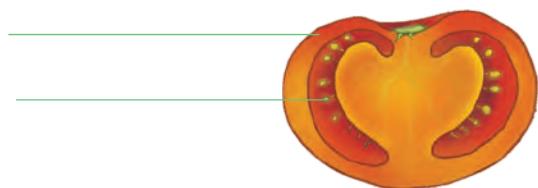
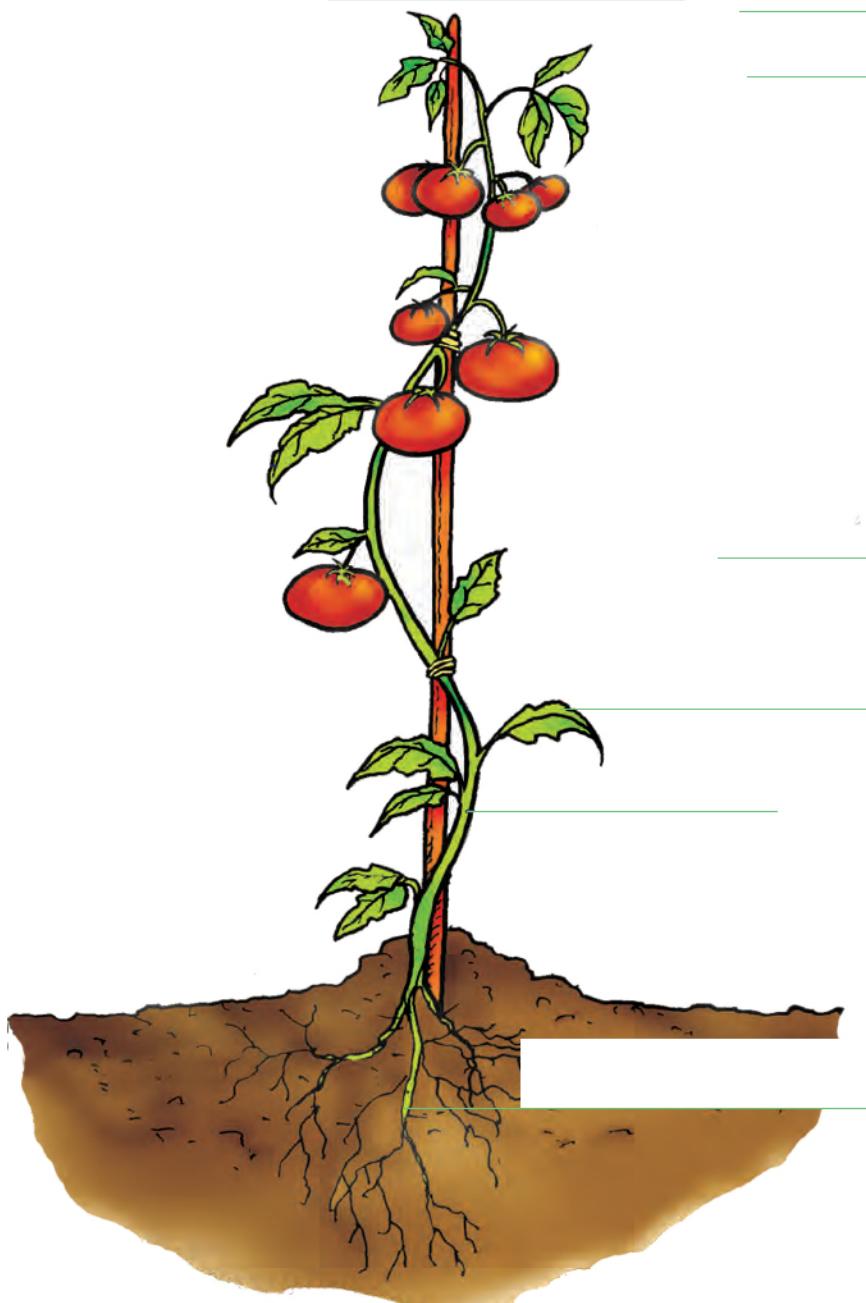

На линијама напиши називе делова биљке на слици 2.

Стави знак поред назива сваког дела који имају обе биљке.

СЛИКА 2

Делови тела биљака:

- корен;
- стабло;
- лист;
- цвет;
- плод;
- семе.

КОЈЕ ДЕЛОВЕ ТЕЛА ИМАЈУ ЖИВОТИЊЕ

Животиње, као и биљке, препознајемо по деловима тела. Тако, на пример, птице препознајемо по томе што све имају крила, рибе по перајима, корњаче по оклопу. Али ни ти делови нису исти код свих птица, риба, корњача... Различите животиње имају различите називе.

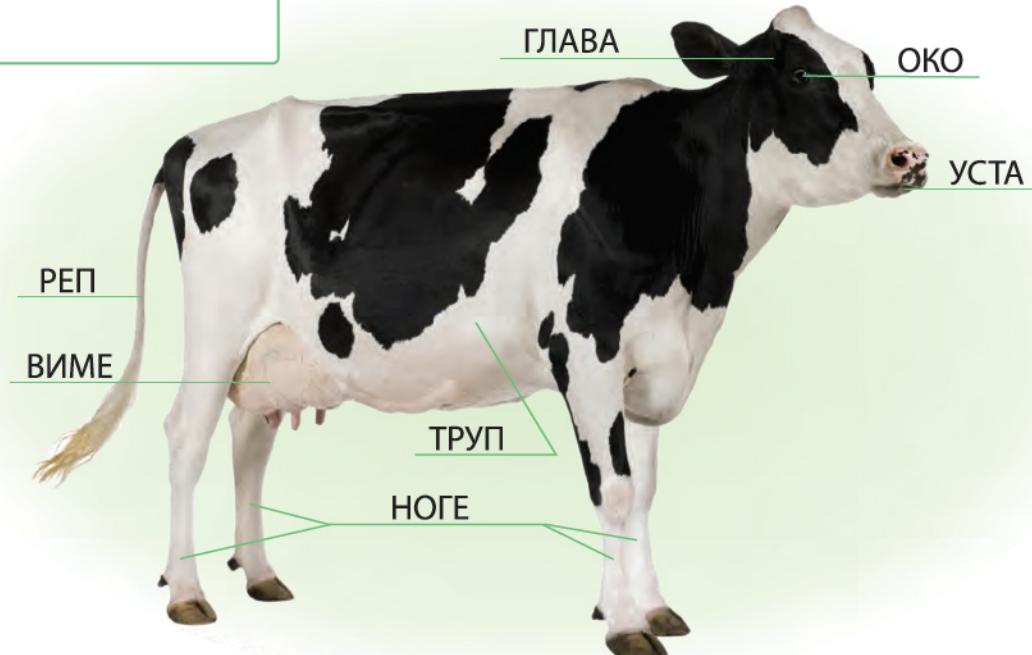

Које животиње су приказане на сликама?

У упиши њихове називе.

Прочитај које делове тела има свака од њих.

У табели обој поред оних делова тела које има петао.

Исто уради и за остале животиње.

Назив дела тела	ПЕТАО	КРАВА	МУВА	ШАРАН
око				
глава				
уста				
труп				
крила				
ноге				
реп				
виме				
пипци				
пераја				

Прочитај из табеле које делове тела имају све животиње.

Уочи које делове тела имају само неке животиње.

Већина животиња има главу и труп.

Неке имају ноге, неке крила, а неке пераја.

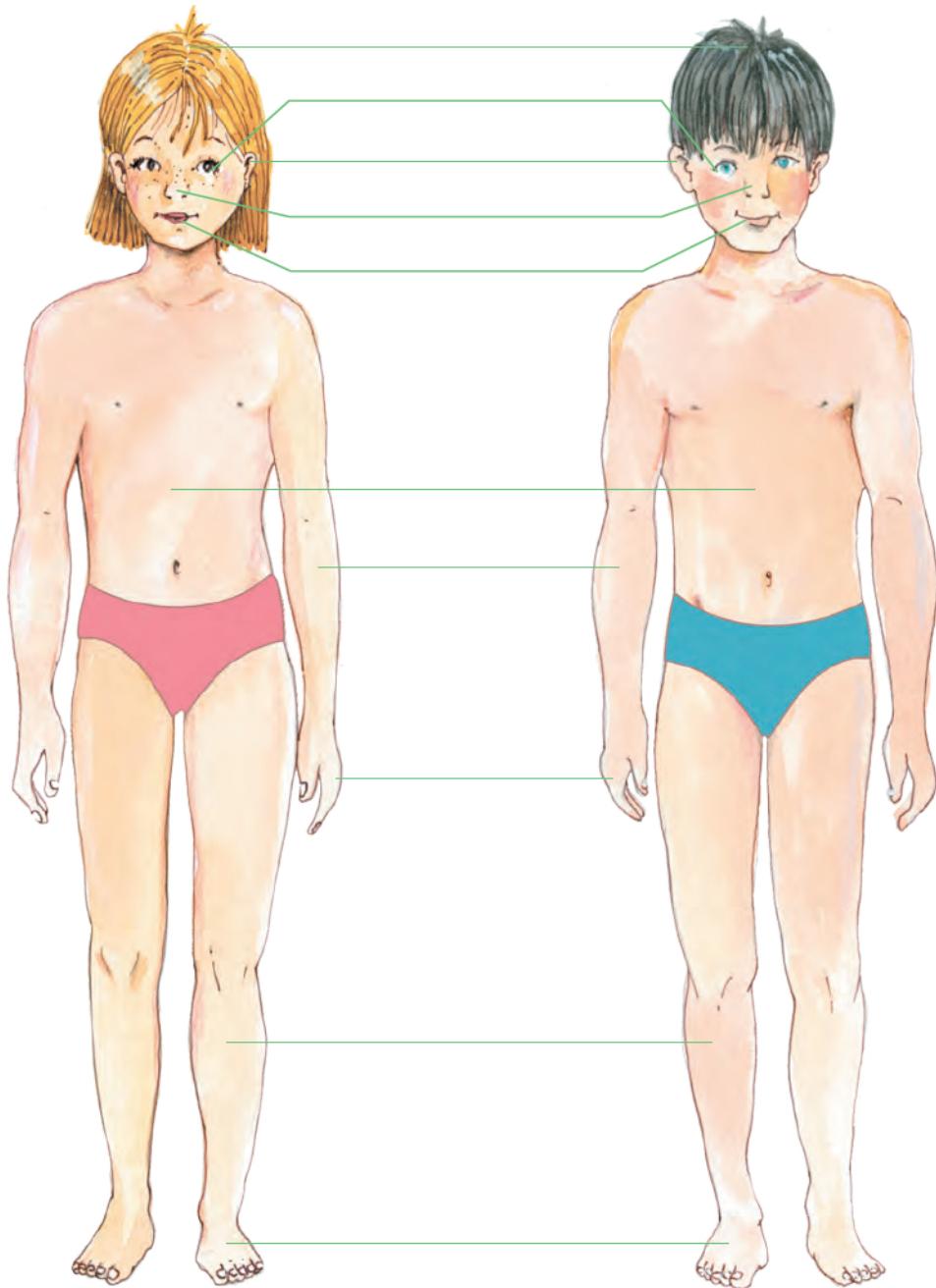

КОЈЕ ДЕЛОВЕ ТЕЛА ИМАЈУ ЉУДИ

Неке делове тела, као на пример главу, ноге, труп, имају и људи и животиње. Али само људи имају шаке на рукама помоћу којих праве предмете који су им потребни. Знамо да се људи разликују по изгледу делова тела, као и да међу одраслима разликујемо мушкарце и жене, а код деце дечаке и девојчице.

На линијама напиши називе делова човековог тела.

Делови тела људи: глава, труп, руке, ноге.

Чему који део тела служи?

Повежи линијом слику дела тела с текстом који описује чему тај део тела служи.

Размишља и смишља шта да кажемо и урадимо, како да нешто направимо.

Њима **видимо** како шта изгледа, какве је боје и облика, да ли је провидно или није.

Њима **чујемо** цвркот птица и жубор воде, слушамо музiku и шта нам неко прича.

Њиме **осећамо** како нешто мирише: пријатно или непријатно; разликујемо мирис јагоде од мириза млека, знамо да ли је нешто загорело.

Њиме **осећамо** каквог је укуса оно што пробамо: да ли је слатко, горко, кисело или слано.

Ради и прави скоро све што смисли глава. Тим делом тела најчешће утврдимо **какво је оно што додирујемо**: топло или хладно, тврдо или меко, храпаво или глатко.

Шта осећамо

Очима гледамо.

Ушима чујемо.

Носем осећамо мирисе.

Језиком осећамо укусе.

Шакама правимо и осећамо какво је шта (топло или хладно, глатко или храпаво).

У *Размишљанци* уради задатак 3 означен знаком

ГДЕ СВЕ ИМА БИЉАКА И ЖИВОТИЊА

Биљака и животиња има свуда око нас. Има их у породичном дому и око њега, на путу до школе, у школи и око ње. Има их и на местима на која одлазимо на излет или одмор.

Разгледај слику и прочитај називе места на којима расту биљке и живе животиње.

Које животиње су приказане у шуми, бари и сеоском домаћинству.
Допуни реченице.

У шуми живе: _____

У бари и око баре живе: _____

У сеоском домаћинству људи гаје: _____

**Места на којима
расту биљке:**

- шума;
- ливада;
- њива;
- повртњак;
- воћњак.

БИЉКЕ ОКО НАС

Већина биљака које видимо у шуми, на ливади, око баре и језера расту а да их људи не гаје. Неке биљке људи гаје на њивама, у повртњацима, у воћњацима јер њихове делове користе у својој ис храни. Неке друге биљке саде и гаје да би им околина и просторије у којима бораве биле пријатније и лепше изгледале.

Већ смо сазнали да се биљке разликују и да их препознајемо по изгледу њихових делова.

Прочитај називе биљака које су приказане на сликама.

Разгледај како изгледају и упореди њихове делове – лист, цвет, стабло...

За сваку биљку напиши назив дела по којем је препознајеш.

ХРАСТ

ШЉИВА

ЈЕЛА

БРЕЗА

Делове многих биљака користимо у исхрани. Од делова неких биљака спремамо јела, од неких чајеве, сокове, цемове.

Подвуци називе оних биљака за које знаш да се неки њихови делови користе у исхрани. Помоћу означи тај део биљке.

СУНЦОКРЕТ

МАСЛАЧАК

МАЛИНА

КАРФИОЛ

КОПРИВА

Делове биљака људи користе у исхрани.

У Размишљанци уради задатак 4 означен знаком .

ЖИВОТИЊЕ ОКО НАС

Већ смо сазнали да се животиње разликују по деловима и изгледу делова тела које имају и да их по њима и препознајемо. Прочитај називе животиња приказаних на сликама.

ЛИСИЦА

ВЕВЕРИЦА

ЖАБА

РОДА

ЗЕЦ

ЛЕПТИР

ЈЕЖ

Разгледај:

- које делове тела има свака од животиња,
- како изгледају ти делови тела.

За сваку животињу напиши назив дела тела по којем је препознајеш.

СВИЊЕ

ГУСКА

КОЊ

ОВЦЕ

ЋУРАН

МАЧКА

Различите животиње разликујемо по изгледу делова тела.

У Размишљанци уради задатке 5, 6 и 7 означене знаком

Шта смо сазнали о животу природи подсети се на стр. 88.

КАКО СЕ ПОНАШАМО У ПРИРОДИ

Човек је, као и биљке и животиње, део природе. Наша обавеза је да се у природи одговорно понашамо. То значи да не остављамо за собом отпадке, не ломимо биљке и не узнемиравамо животиње.

СЛИКА 1

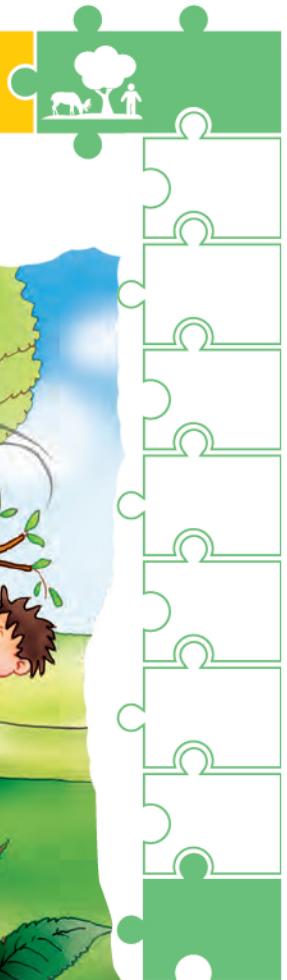

Уочи на слици 1 и напиши шта раде деца која брину о природи.

Разгледај слику 2 и уочи шта не треба радити у природи.

Напиши поруку онима који се према природи не понашају како треба.

СЛИКА 2

Шта не радимо у природи:

- не остављамо за собом отпадке;
- не уништавамо биљке;
- не узнемиравамо животиње.

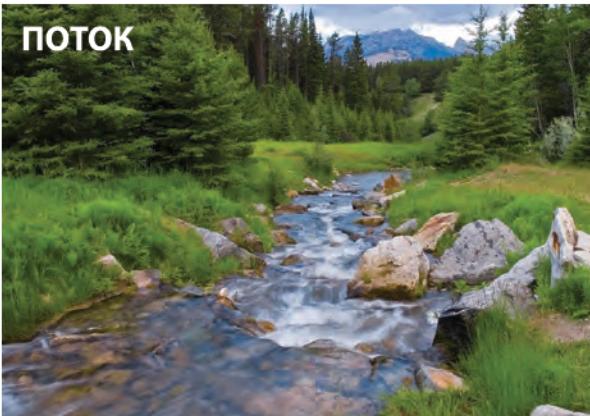
У Размишљанци уради задатак 8 означен знаком

ВОДА

Вода се у природи појављује као **поток**, **река**, **бара** и **језеро**.
Вода су и **киша** и **снег**.

Каква је вода?

Вода је провидна, нема боју, укус и мирис.

Хајде да проверимо.

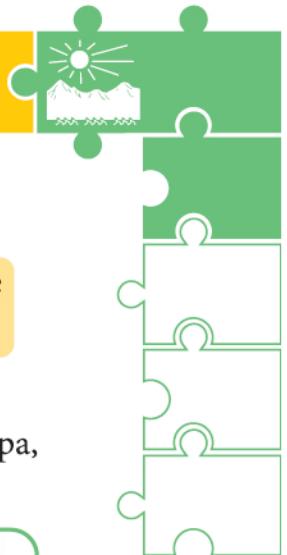
Потребни су:

провидна чаша и вода.

Поступак

- Напуни чашу водом са чесме.
- Погледај кроз чашу, омириши и пробај воду.
- Бојењем у табели означи каква је вода.

ПРОВИДНА		БОЈА		УКУС		МИРИС	
ЈЕСТЕ	НИЈЕ	ИМА	НЕМА	ИМА	НЕМА	ИМА	НЕМА

Шта вода може?

Вода нешто може, а нешто не може да раствори. Захваљујући томе што нешто раствори, вода може да добије мирис, укус и боју.

Како то да проверимо?

Потребне су: две провидне чаше напуњене водом, кашичица шећера, кашичица песка.

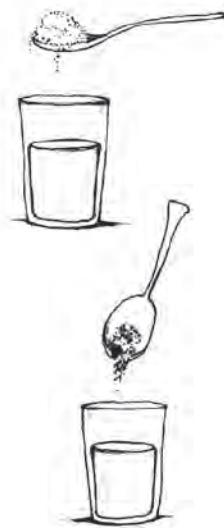

Поступак:

- У **прву чашу** ставимо кашичицу шећера.
- Промешамо и мало сачекамо.
- Да ли на дну чаше видимо шећер?

ДА НЕ

То значи да вода _____ шећер.

- У **другу чашу** сипамо кашичицу песка.
- Промешамо и мало сачекамо.
- Да ли на дну чаше видимо песак?

ДА НЕ

То значи да вода _____ песак.

Зашто је живим бићима потребна вода?

Сва жива бића морају да узимају воду, а нека и живе у њој.

Где је има:

- поток
- река
- бара
- језеро

Каква је:

- провидна
- нема укус
- нема укус
- нема мирис
- нема боју

ВОДА

Шта може:

- нешто може да раствори, а нешто не може да раствори

Зашто је важна:

- сва жива бића узимају воду
- нека живе у води

ВАЗДУХ

Ваздуха има свуда око нас. Има га и у нама. Не можемо га видети, али га можемо осетити када се креће. Кретање ваздуха осећамо када дува ветар, када се хладимо лепезом, када сушимо косу феном.

Како да проверимо да ли ваздуха има у нама?

Дунимо себи на длан или надувајмо балон и уверимо се.

Како да проверимо да ли ваздуха има у флаши из које је попијена вода?

Потребне су:

дубља посуда с водом и празна флаша.

Поступак

- Заронимо флашу у посуду с водом.
- Уочи на фотографији шта излази из флаше.
- То значи да је флаша била испуњена ваздухом.

Какав је ваздух?

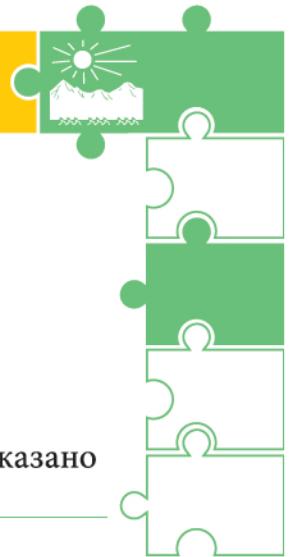
Ваздух је провидан и нема боју и мирис.

Када није провидан и има непријатан мирис, ваздух је загађен.

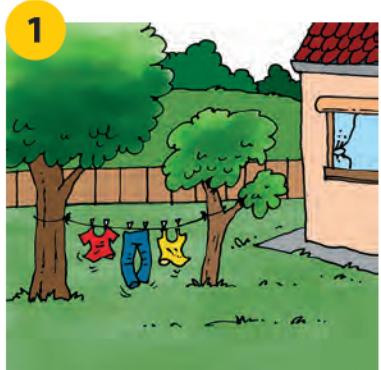
Означи са **X** слику на којој уочаваш да је ваздух загађен.

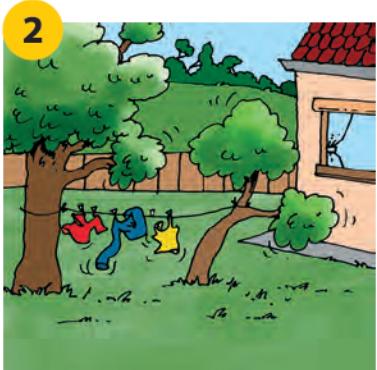

Шта ваздух може?

Ваздух може да покреће.

1

2

Упореди слике.

На којој слици је приказано да дува ветар? _____

Допуни реченицу:

Кад ветар дува _____
се гране дрвећа и веш на
конопцу.

Како то да проверимо да ваздух може да покреће?

Потребни су: балон и мало нацепкане хартије.

Поступак

- Надувај балон.
- Прстима стисни отвор балона.
- Мало попусти прсте код отвора балона.
- Принеси га гомилици хартије.

1

2

Шта се дододило с исцепканом хартијом? _____

Зашто је живим бићима потребан ваздух?

Сва жива бића морају непрестано да дишу.

За то им је неопходан ваздух.

Где га има:

- око нас
- у нама

ВАЗДУХ

Какав је:

- провидан
- нема мирис
- нема боју

Шта ваздух може:

- нешто може да покреће

Зашто је важан:

- сва жива бића дишу

ЗЕМЉИШТЕ

Када негде путујемо, уочавамо да изглед тла није свуда исти. Негде је тло равно па кажемо да смо у равници. Негде је мање или више уздигнуто. Мања узвишења су брда, а виша планине. Земљиште можемо видети на различитим местима: на њивама, у повртњацима, воћњацима, у шуми, на ливади...

Погледај фотографије.

На линијама распореди речи: брдо, равница, планина.

Каква је земља?

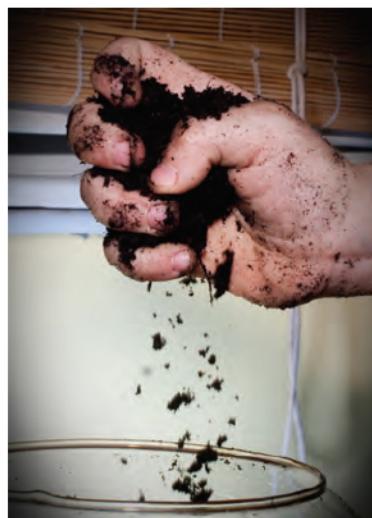

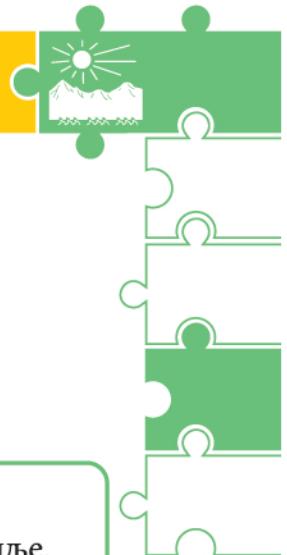
Земља увек има неку боју, али она није свуда иста.

Уочи које је боје земља и напиши на линијама испод фотографија.

Земља може бити
растресита или **збијена**.
Растресита земља је она која се лако **мрви**.

Шта земља може?

Земља упија воду.

Како то да проверимо?

Потребна је: мања флаша с водом.

Поступак

- На путу од куће до школе одреди три места на којима има суве земље.
- На сва три места преко земље сипај део воде из флаше.
- Додирни земљу.

Да ли је остало сува?

ДА НЕ

То значи да је земља _____ воду.

Зашто је земљиште важно?

Биљке на њему расту, а неке животиње живе у земљишту.
Човеку је земљиште потребно и да на њему гаји биљке.

ЗЕМЉИШТЕ

Где га има:

- на њиви
- у повртњаку
- у воћњаку
- у шуми
- на ливади

Какво може бити:

- равно
- уздигнуто

Шта може:

- упија воду

Зашто је важно:

- биљке на њему расту
- неке животиње у њему живе
- људи на њему гаје биљке

СУНЧЕВА СВЕТЛОСТ И ТОПЛОТА

У природи **светлост и топлоту** добијамо од Сунца. Током дана Сунце **осветљава** све око нас. Светли део дана почиње кад Сунце излази. Тада почиње **обданица**. Значи, оно што што обично називамо дан у ствари је обданица. Тада је и топлије јер Сунчева топлота **загрева** ваздух, воду и земљиште.

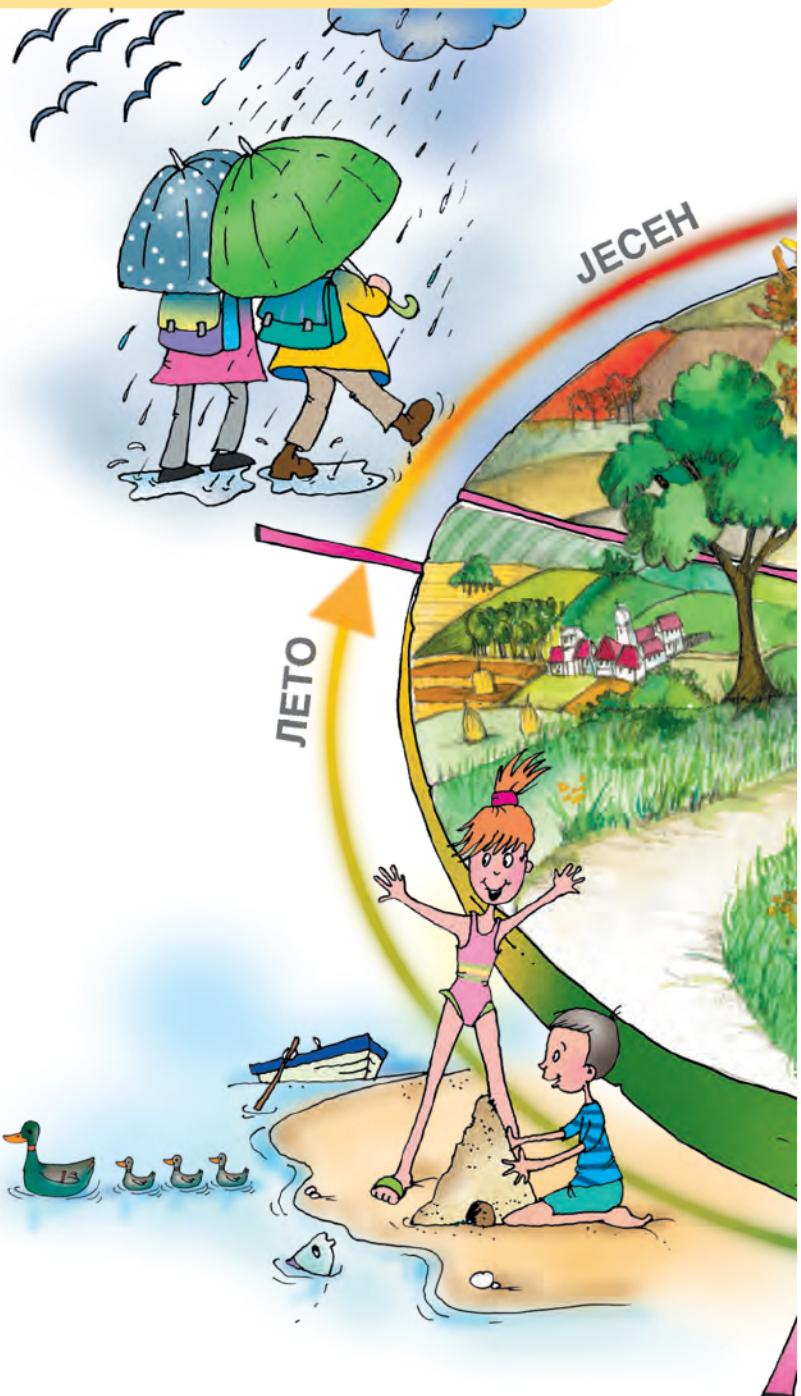

На сликама уочи и одговори:

Зашто су деца у подне и увече различито обучена?

Зашто су деца увече престала да се играју напољу и кренула кући?

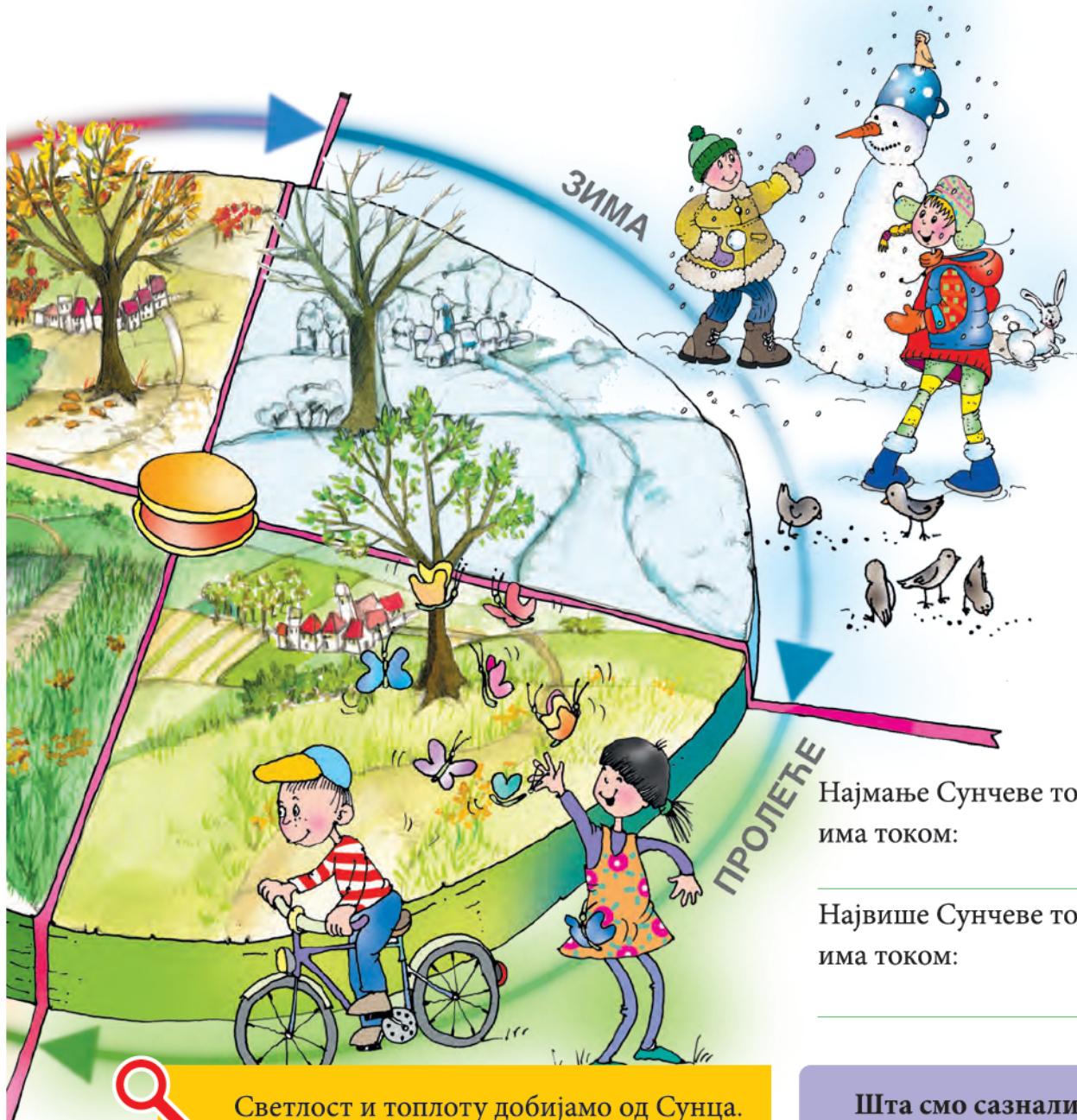
Како маслачак изгледа увече, када је Сунчеве светlostи мање?

Како Сунчева светлост и топлота утичу на жива бића?

Биљке различито изгледају, а животиње и људи се другачије понашају кад је Сунчеве светлости и топлоте више него онда када их је мање. У природи биљке расту, листају, цветају и доносе плодове само кад има довољно Сунчеве светлости и топлоте.

Светлост и топлоту добијамо од Сунца.
Кад Сунце изађе почиње обданица, а
када зађе почиње ноћ.

Најмање Сунчеве топлоте
има током:

Највише Сунчеве топлоте
има током:

**Шта смо сазнали о
неживој природи
подсети се на страни 86.**

САЗНАЛИ СМО

Природа је све оно што нас окружује, а није направио човек.

Које делове имају.

Биљке	лист, стабло, цвет, плод, семе, корен.
Животиње	глава, труп, неке имају ноге, неке имају крила, неке имају пераја, неке имају пипке, неке имају кљун.
Људи	глава на којој су очи, уши, нос и уста, труп, руке са шакама, ноге.

Где их можемо видети.

Биљке	шума, ливада, бара, река, повртњак, воћњак, њива.
Животиње	шума, ливада, бара, река, сеоско домаћинство.
Људи	у селу, у граду.

Шта не радимо у природи:

- не остављамо за собом отпадке;
- не уништавамо биљке;
- не узнемиравамо животиње.

Део неживе природе	вода	ваздух	земљиште	Сунчева светлост и топлота
Где је и где га има	поток, река, бара, језеро, киша, снег...	свуда око нас	равница, брдо, планина, шума, ливада, њива, повртњак, воћњак	свуда око нас
Каква је/Какав је	Провидна, нема укус, нема мирис.	Провидна, нема укус, нема мирис.	Има боју.	
Шта може	Раствара.	Покреће.	Мрви се, упија воду.	Осветљава, загрева.
Зашто је важна/ важан живим бићима	Потребна је свим живим бићима, а нека у њој и живе.	Потребан је за за дисање свим живим бићима.	Биљке на њему расту, неке животиње у њему живе, људи на њему гаје биљке.	Осветљава, загрева.

ВАЖНЕ РЕЧИ

Б	Биљке	жива бића, углавном зелене боје, коју препознајемо по листовима, стаблу, цвету, плоду.
	Бездедан	безопасан, сигуран.
В	Ваздух	смеша гасова без боје и мириза; има га свуда око нас.
	Вода	течност без боје, мириза и укуса; потребна за живот свим живим бићима.
Ж	Жива природа	део природе који чине сва жива бића.
	Животиње	различите групе живих бића која препознајемо по одређеним деловима њиховог тела и по њиховом изгледу.
З	Земљиште	растресити површински слој тла у којем се налази корење биљака и у којем живе неке животиње.
И	Исхрана	уношење хранљивих намирница.
Н	Нежива природа	део природе у који сврставамо воду, ваздух, земљиште...
О	Обданица	светли део дана који почиње с изласком Сунца, а завршава се кад оно зађе.
П	Породица	родитељи (мајка, отац) деца (син, ћерка).
	Природа	све оно што нас окружује а није направио човек.
С	Слава	породични празник посвећен свецу-заштитнику породице.
	Сунце	небеско тело чији зраци Земљи дају светлост и топлоту.
Т	Тротоар	део улице намењен за кретање пешака.
У	Уметничка дела	оно што уметници стварају: песме, приче, композиције, слике, филмови...
Ш	Школа	установа у којој се организује настава за ученике различитих узраста.

**Биљана Гачановић
Љиљана Новковић
др Биљана Требјешанин**

СВЕТ ОКО НАС
Уџбеник за први разред основне школе
Прво издање, 2018. година

Издавач
Завод за уџбенике
Београд, Обилићев венац 5
www.zavod.co.rs

Ликовни уредник
Аида Спасић

Илустрације
Ненад Матекало
Марија Вуксановић

Дизајн и корице
Марија Гачановић Gray

Лектор
Ирена Канкараш

Графички уредник
Борис Поповић

Коректура
Завода за уџбенике

Обим
11 штампарских табака

Формат
20,5 x 28,5 cm

Тираж
2.000 примерака

Рукопис предат у штампу јула 2018. године.
Штампање завршено јула 2018. године.
Штампа „Мобид”, Лозница